

UZASADNIENIE

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 został sporządzony przez sprawującego nadzór nad obszarem na okres 10 lat, w celu ochrony przedmiotów ochrony znajdujących się w jego obrębie. Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, zawierający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 cyt. ustawy o ochronie przyrody, w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, ze zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, obwieszczeniem znak: RDOŚ-28-OON-6635-0048-030/10/imi z dnia 19 listopada 2010 r. podał do publicznej informacji, że przystąpił do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055. Jednocześnie poinformował o możliwości zgłaszania uwag do dokumentacji zgromadzonej podczas prac nad sporządzaniem projektu planu zadań ochronnych: w formie pisemnej, do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym.

W trakcie procesu planistycznego przeprowadzono 2 spotkania dyskusyjne, które odbyły się z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy, biorącego udział w tworzeniu dokumentacji do planu zadań ochronnych. Pierwsze spotkanie dyskusyjne odbyło się 14 grudnia 2010 roku, drugie przeprowadzono 14 grudnia 2011 roku.

Plan zadań ochronnych opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, ze zm.) oraz zgodnie z zakresem, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z ww. aktami prawnymi dokonano opisu granic obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo w formie wektorowej warstwy informacyjnej, w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1247), tj. w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, a także opracowano mapę obszaru.

W trakcie opracowania planu zadań ochronnych zgromadzono, zweryfikowano i uzupełniono informacje o obszarze i przedmiotach ochrony. Za przedmioty ochrony tego obszaru uznano 6 typów siedlisk przyrodniczych tj.:

- 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis*, *Festucion pallentis*), podtyp 6210-3 Kwieciste murawy kserotermiczne;
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), podtyp 6510-1 Łąka rajgrasowa (owsicowa) (*Arrhenatheretum elatioris*);
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), podtyp 9170-2 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*);
- 91D0 Bory i lasy bagiennie (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagiennie lasy borealne, podtypy: 91D0-2 Sosnowy bór bagienny, 91D0-5 Borealna świerczyna bagienna, 91D0-6 Sosnowo-brzozowy las bagienny;

jak również gatunki roślin i zwierząt:

- 1220 Żółw błotny *Emys orbicularis*;
- 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*;
- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*;
- 1393 Sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus*;
- 1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*.

Oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony dokonano na podstawie dostępnych danych oraz weryfikacji gatunków zwierząt w terenie, wykonanej na potrzeby opracowania PZO. Badania przeprowadzono zgodnie z metodyką stosowaną standardowo dla potrzeb monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Instytut Ochrony Przyrody PAN (GIOŚ 2007-2009).

Dostępne dane dotyczące siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin uznano za zbyt skąpe dla dokonania oceny stanu ochrony – określono go jako nieznaną (XX). Stan ochrony traszki grzebieniastej uznano za właściwy (FV), kumka nizinnego za niezadowolający (U1). Łączny stan ochrony żółwia błotnego oceniono jako zły (U2), przy czym różnił się on w zależności od stanowiska. Stan na stanowiskach Cudnoch, Kosewo i Zawady uznano za niezadowolający (U1), a na stanowiskach Faszce i Nowe Sady – zły (U2).

Dokonano identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony.

W przypadku jezior są to przede wszystkim sploty powierzchniowe zanieczyszczeń rolniczych oraz gospodarstw domowych, a także eutrofizacja w wyniku dopływu pierwiastków biogennych. Siedliskom łąkowym zagraża głównie zaprzestanie ekstensywnego użytkowania łąkarskiego i pastwiskowego powodujące zarastanie gatunkami drzewiastymi i krzewami (sukcesja) oraz zmiana stosunków wilgotnościowych (wzrost wilgotności gleby, przesuszenie). Zagrożeniami dla torfowisk zasadowych, traszki grzebieniastej, kumaka nizinnego, sierpowca błyszczącego i lipiennik Loesela są spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, a w efekcie przesuszenie siedliska lub siedlisk gatunków.

W przypadku grądu subkontynentalnego oraz borów i lasów bagiennych z uwagi na brak pełnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych, na podstawie której można określić istniejące zagrożenia uznano, że zagrożenia są nieznanne.

Do zagrożeń istniejących dla żółwia błotnego, w zakresie zróżnicowanym w zależności od stanowiska, należą m.in.: prowadzenie gospodarki ornej na łągowiskach, używanie ciężkiego sprzętu podczas prac leśnych, niekontrolowana zabudowa, w szczególności w miejscach ważnych dla bytowania żółwi, zadarnienie i zacienianie potencjalnych łągowisk następujące w wyniku sukcesji, obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, a także brak rozpoznania potencjalnych łągowisk.

Głównymi celami planowanych działań ochronnych w obszarze Natura 2000 jest poprawa stanu ochrony żółwia błotnego na znanych stanowiskach, uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin.

Jednym z istotniejszych działań ochronnych w doniesieniu do siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej dotyczącej ich występowania w celu określenia stanu ochrony oraz zaplanowania właściwej ich ochrony. Natomiast w odniesieniu do głównego przedmiotu ochrony zaplanowano takie działania jak: niedopuszczenie do zakrzaczenia oraz zarastania przez wysoką roślinność zielną na łągowiskach i potencjalnych łągowiskach żółwia oraz pogłębienie istniejących oczek wodnych, a także ochrona znanych stanowisk przed wkraczaniem zabudowy rozproszonyj.

Obszar Natura 2000 objęty jest dokumentami planistycznymi, tj. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrągowo oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mikołajki oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W niniejszym zarządzeniu wskazano na konieczność wprowadzenia zmian w ww. dokumentach planistycznych w celu utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

W ramach prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych nie stwierdzono potrzeby opracowania dla obszaru Natura 2000 lub jego części planu ochrony, o którym mowa w art. 29 cyt. ustawy *o ochronie przyrody*.

W dniu 11 kwietnia 2014 roku, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie obwieszczeniem znak: WOPN-OON.082.026.2014.WS.EBA podał do publicznej wiadomości informację o możliwości złożenia uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055. Obwieszczenie opublikowane zostało w prasie lokalnej (Gazeta Olsztyńska, wydanie w dniu 11 kwietnia 2014 roku), na tablicy ogłoszeń oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie w dniach od 11 kwietnia do 5 maja 2014 roku, a także we właściwych miejscowo urzędach miast i gmin (odpowiednio: Urząd Gminy Mrągowo w dniach

od 14.04.2014 do 06.05.2014 roku, Urząd Miasta i Gminy Mikołajki w dniach od 14.04.2014 do 16.05.2014 roku) oraz starostw (Starostwo Powiatowe w Mrągowie w dniach od 9.04.2014 do 05.05.2014).

W związku z udziałem społeczeństwa, zgłoszono następujące uwagi do projektu planu zadań ochronnych:

(utrzymano numerację działań zgodną z projektem planu wyłożonym do konsultacji społecznych)

I Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

1. Z § 3 oraz tytułu załącznika nr 2 proszę usunąć zapis „w skali 1:50 000”. Skalę proszę usunąć również z mapy obszaru Natura 2000, pozostawiając tylko podziałkę liniową.
2. Z map w załącznikach nr 6-8 proszę usunąć skalę, pozostawiając tylko podziałkę liniową.

Uwagi uwzględniono. Skalę usunięto zgodnie ze wskazaniem.

3. W § 6 ust. 4 zarządzenia proszę poprawić nr wskazanego tam załącznika z 7 na 8.

Uwagę uwzględniono. Wskazano poprawny nr załącznika. Z uwagi na kolejność odwołań w załączniku 5 do załączników graficznych nr 7 i 8 zamieniono ich kolejność. Zatem dokonano również zamiany ustępów nr 3 i 4 w § 6 zarządzenia.

4. W załączniku nr 1, w wykazie punktów załamania granicy brak punktów nr 139-270.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono wykaz punktów załamania granicy.

5. Uwaga do załączników nr 3-6 oraz uzasadnienia do zarządzenia. Proszę posługiwać się typami, a nie podtypami siedlisk. Jeżeli wskazanie podtypu jest niezbędne należy go wskazać po wcześniejszym podaniu typu. Nazewnictwo siedlisk proszę podać zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono nazwy siedlisk przyrodniczych 6210 i 91D0 zgodnie z przytoczonym aktem prawnym. W uzasadnieniu podano typy i zidentyfikowane podtypy siedlisk. W załącznikach nr 3-5 wskazano tylko typy. Zmodyfikowano legendę w załączniku nr 6 zgodnie z powyższym wskazaniem.

6. Uwaga do załącznika nr 3, do zagrożeń dla siedlisk 6210 i 6510 – Kodowi A03.03 odpowiada zagrożenie „zaniechanie / brak koszenia”. Proponuję zapis dotyczący tego zagrożenia sformułować następująco: „A03.03 Zaniechanie/brak koszenia – Zaprzestanie ekstensywnego użytkowania łąkarskiego”.

Uwagę uwzględniono. Dodano właściwą nazwę zagrożenia. Ponieważ opis zagrożenia jest wspólny dla tego i następnego zagrożenia A04.03 został on zmodyfikowany i otrzymał brzmienie „– Zaprzestanie ekstensywnego użytkowania łąkarskiego lub pastwiskowego prowadzące do uruchomienia sukcesji i zarastania siedliska” (siedlisko 6210) oraz „– Zaprzestanie ekstensywnego użytkowania łąkarskiego prowadzące do uruchomienia sukcesji i zarastania siedliska gatunkami drzewiastymi i krzewami” (siedlisko 6510).

7. Uwaga do załącznika nr 3 – Dla siedlisk 9170 i 91D0 proszę dodać opis do zapisu „X: brak zagrożeń” wskazujący z jakich przestanków wynika brak istniejących zagrożeń dla tych siedlisk.

Uwagę uwzględniono. Po przeanalizowaniu wskazanego zapisu został on zmieniony na „U: Nieznane zagrożenie lub nacisk” oraz dodano opis „– Brak pełnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych, na podstawie której można określić istniejące zagrożenia”.

8. Uwaga do załącznika nr 4 – Dla wszystkich siedlisk w dokumentacji planu (z wyjątkiem 9170, które nie zostało w niej ujęte), a także dla gatunków roślin stan ochrony określono jako XX – nieznan. Tymczasem określono dla nich cele działań ochronnych, np. „Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w co najmniej nie pogorszonym stanie” – należałoby wskazać powierzchnię, jaka ma zostać zachowana; jak należy rozumieć „stan nie pogorszony” skoro nie jest on znany? „Dążenie do uzyskania właściwego stanu ochrony siedliska” – tak sformułowany cel jest niemierzalny, nie wiadomo kiedy zostanie osiągnięty, tym bardziej, że sam stan ochrony siedliska nie jest obecnie znany. Zapis „Uzyskanie właściwego stanu ochrony siedliska” sugeruje, że stan siedliska nie jest właściwy, co nie jest zgodne z dokumentacją planu. W przypadku wszystkich gatunków jako cel wskazano „Utrzymanie we właściwym stanie ochrony”.

stanowiska gatunku” podczas gdy stan ochrony tylko traszki grzebieniastej oceniono jako właściwy (FV), a w przypadku żółwia żadne stanowisko nie otrzymało takiej oceny. Podsumowując, proszę zweryfikować cele działań ochronnych, adekwatnie do znanego stanu ochrony, z uwzględnieniem planowanych działań ochronnych (w większości przypadków dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy).

Uwagę uwzględniono. Zweryfikowano cele działań ochronnych dla wszystkich przedmiotów ochrony. W przypadku tych, dla których stan ochrony określono jako nieznan (XX), cel ustalono jako „Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska / gatunku, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia”. Jako cel ochronny dla traszki grzebieniastej wskazano „Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu ochrony gatunku”. Dla siedlisk 6210 i 6510 dodano cel „Zachowanie otwartego charakteru siedliska”. Dla żółwia błotnego ustalono trzy cele dotyczące poprawy stanu ochrony poszczególnych stanowisk oraz uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie poznania liczebności miejsc występowania gatunku. Jako cel ochronny dla kumaka nizinnego wskazano: „Poprawa obecnego niezadowolającego (U1) stanu ochrony do stanu właściwego (FV)”.

9. *Uwaga do załącznika nr 4 – W zależności od tego, czy wiedza o obszarze jest wystarczająco duża, warto rozważyć dodanie celów ochrony siedlisk: utrzymanie obecnej powierzchni siedlisk podanej w ha – będzie to odniesienie na przyszłość.*

Uwagi nie uwzględniono. W związku z faktem, że siedliska nie podlegały weryfikacji na etapie opracowania PZO, a podstawowa wiedza pochodzi z danych Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego (2008-2009) wymaga ona uzupełnienia. Sformułowanie celów w zaproponowanej formie jest ryzykowne ze względu na możliwość zmiany powierzchni poszczególnych siedlisk po szczegółowej inwentaryzacji. Zaproponowane cele, uwzględniające powierzchnie siedlisk w ha możliwe będą do określenia podczas zmiany zarządzenia, wraz z propozycją działań ochronnych.

10. *Uwaga do załącznika nr 5 – Proszę zmienić konstrukcję tabeli poprzez dodanie kolumny „Przedmiot ochrony” oraz „Termin realizacji”. Proszę dodać terminy wykonania poszczególnych działań.*

Uwagę uwzględniono. Zmieniono konstrukcję tabeli zgodnie ze wskazaniem, uzupełniając brakujące dane dotyczące terminu wykonania działań.

11. *Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 1 „Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej wszystkich siedlisk przyrodniczych:...” – Nie jest to działanie z zakresu ochrony czynnej tylko uzupełnienia stanu wiedzy, w związku z czym proszę je przenieść do odpowiedniej części tabeli.*

Uwagę uwzględniono. Wskazane działanie przeniesiono do części dotyczącej działań związanych z uzupełnieniem stanu wiedzy.

12. *Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 2 dla siedliska 3150 „Zinwentaryzowanie zanieczyszczeń i odcięcie ich dopływu;...” – W działaniu tym wskazano szereg zadań odnoszących się do różnych dziedzin gospodarki, tj. leśnej, rybackiej, zagospodarowania przestrzennego. Wskazana część dotycząca zinwentaryzowania zanieczyszczeń nie jest ochroną czynną a uzupełnieniem stanu wiedzy. W działaniu wskazano zakazy, co nie może mieć miejsca w zarządzeniu ustanawiającym PZO. Na czym ma polegać „Nieprowadzenie intensyfikacji gospodarowania w sposób nienaturalny”? Podsumowując, działanie wymaga rozbicia na części dotyczące poszczególnych zagadnień oraz doprecyzowania zakresu czynności. W przypadku braku wiedzy proponuję całe działanie przeformułować jako uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie doprecyzowania powyższych zagadnień.*

Uwagę uwzględniono. Wskazane działanie przeniesiono do części dotyczącej działań związanych z uzupełnieniem stanu wiedzy, wymieniając zagadnienia wymagające rozpoznania w stopniu, który w przyszłości pozwoli na sformułowanie działań ochronnych.

13. *Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 3 dla siedliska 6210 „Wykaszenie, usuwanie pojedynczych drzew wraz z usuwaniem biomasy lub przywrócenie i utrzymywanie wypasu – działanie fakultatywne” – Wskazane działanie fakultatywne powinno doprowadzić do przywrócenia siedliska do użytkowania rolnego. Wydaje się, że jako kontynuację powinno się zaplanować działanie obligatoryjne polegające na utrzymaniu siedliska. Proszę zweryfikować podmioty odpowiedzialne za realizację działania fakultatywnego zgodnie z wytycznymi GDOŚ.*

Uwagę uwzględniono. Dodano działanie obligatoryjne. Jako podmiot odpowiedzialny za realizację działania fakultatywnego wskazano „Zarządca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ

w Olsztynie albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa lub w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie”.

14. Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 4 dla siedliska 6510 – Działanie należy wyraźnie podzielić na część obligatoryjną i fakultatywną ustalając zakres zgodnie z wytycznymi GDOŚ. Proszę zweryfikować podmioty odpowiedzialne za realizację działań obligatoryjnych i fakultatywnych zgodnie z tymi wytycznymi.

Uwagę uwzględniono. Uwzględniając również uwagę ARiMR dokonano podziału działania na obligatoryjne i fakultatywne, ustalając ich zakres i podmioty odpowiedzialne za ich realizację zgodnie z wytycznymi.

15. Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 5 dla siedliska 7230 – W działaniu wskazano m.in. „Utrzymanie stałych stosunków wodnych”, jednakże nie podano poprzez jakie czynności ma być realizowane to działanie. Podobnie w przypadku wskazań do koszenia oraz blokowania odpływu – w których miejscach? w jaki sposób, jakimi urządzeniami? Podobnie jak w przypadku siedliska 3150, w przypadku braku wiedzy proponuję całe działanie przeformułować jako uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie doprecyzowania powyższych zagadnień.

Uwagę uwzględniono. Wskazane działanie przeniesiono do części dotyczącej działań związanych z uzupełnieniem stanu wiedzy, wymieniając zagadnienia wymagające rozpoznania w stopniu, który w przyszłości pozwoli na sformułowanie działań ochronnych.

16. Uwaga do załącznika nr 5, do działań nr 6 i 7 dla siedlisk 9170 i 91D0 – W działaniu wskazano „Utrzymanie stałych stosunków wodnych”, jednakże nie podano poprzez jakie czynności ma być realizowane to działanie. Wskazano także „Ochrona bierna” – zatem nie są to działania z zakresu ochrony czynnej. Propozycja przeformułowania działań jak dla siedlisk 3150 i 7230.

Uwagi uwzględniono. Wskazane działania przeniesiono do części dotyczącej działań związanych z uzupełnieniem stanu wiedzy, wymieniając zagadnienia wymagające rozpoznania w stopniu, który w przyszłości pozwoli na sformułowanie działań ochronnych.

17. Uwaga do załącznika nr 5, do działań nr 8, 9 i 10 dla żółwia błotnego – Jako podmiot odpowiedzialny wskazano „PTOP”. Organizacje ekologiczne jako dobrowolne stowarzyszenia realizują działania określone w ich statutach zgodnie z charakterem prowadzonej przez nie działalności. Dlatego za niewłaściwe należy uznać zobowiązanie organizacji ekologicznych do określonych działań. Zatem zapis ten proszę usunąć, a działanie przypisać sprawującemu nadzór na obszarze.

Uwagi uwzględniono. Działania nr 8 „Pogłębienie istniejących dwóch oczek wodnych...” oraz częściowo działanie nr 10 „Budowa urządzenia hydrotechnicznego” w zakresie realizacji urządzenia na działce nr 61 w okolicach Kolonii Kosewo zostały usunięte z uwagi na zakończenie realizacji wskazanych w nim prac przez Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (PTOP). W pozostałych działaniach jako podmiot odpowiedzialny wpisano „RDOŚ w Olsztynie na podstawie porozumienia z właścicielami / zarządcami gruntów”.

18. Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 9 dla żółwia błotnego – W kolumnie „Obszar wdrażania” wpisano „Monitoring co 2-3 lata”. Proszę przenieść tę część działania do działań związanych z monitoringiem realizacji działań ochronnych.

Uwagi uwzględniono. Utworzono odrębne działanie dotyczące monitoringu realizacji działania ochronnego.

19. Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 11 „Ugorowanie fragmentów pola o wystawie południowej. Rezygnacja z dotychczasowej gospodarki rolnej na fragmentach terenu o nachyleniu południowym” – Podane w drugim zdaniu zadanie stanowi dokładne powtórzenie pierwszego. Proszę przereformułować działania, nadając mu jednocześnie formę aktywną. Proszę usunąć „PAN” z podmiotów odpowiedzialnych za realizację, natomiast wskazane wydaje się dodanie „na podstawie porozumienia z RDOŚ”.

Uwagi uwzględniono. Zmieniono działanie ochronne nadając mu brzmienie: „Modyfikacja zasad gospodarowania poprzez ugorowanie fragmentów terenu o wystawie południowej”. Jako podmiot odpowiedzialny wpisano „Właściciele i zarządcy gruntów na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie”.

20. Uwagi do załącznika nr 5, do działań nr 12, 13, 14 i 17 – Działaniom „biernym”, takim jak „ograniczenie”, „utrzymanie” proszę nadać formę aktywną. W działaniu nr 13 proszę doprecyzować, o jakie wody chodzi – powierzchniowe?

Uwagi uwzględniono. Zmieniono działania ochronne zgodnie ze wskazaniem, nadając im formę aktywną: działanie nr 12 – „Modyfikacja zasad gospodarki leśnej poprzez...”, działanie nr 13 – „Modyfikacja zasad gospodarowania poprzez ograniczenie prac powodujących obniżenie poziom wód gruntowych”, działanie nr 14 – „Przeciwdziałanie zanikowi łągowisk i potencjalnych łągowisk gatunku poprzez ograniczenie powstawania nowej zabudowy poza istniejącą zabudową (działkami zabudowanymi obiektami budowlanymi)”, działanie nr 17 – „Kontynuowanie dotychczasowej gospodarki rolnej w formie użytkowania kośnego lub pastwiskowego użytków zielonych”.

Analogicznie dokonano zmiany zapisu działania nr 16 na „Modyfikacja użytkowania gruntów rolnych z ornego na użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe”.

21. Uwagi do załącznika nr 5, do działań nr 12, 13, 15, 16 i 17 – Proszę zmienić podmioty odpowiedzialne za realizację. W działaniu nr 12 proszę wskazać konkretne nadleśnictwo. W działaniach nr 13, 15, 16 i 17 proszę dodać „na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie”. W działaniu nr 17 proszę usunąć zapis „Programy rolnośrodowiskowe”.

Uwagi uwzględniono. Zmieniono podmioty odpowiedzialne za realizację wskazanych działań zgodnie z propozycją. Dodatkowo w działaniu nr 14 do zapisu „Urzędy gmin, starostwa powiatowe” dodano zwrot „w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa”.

22. Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 18 „Monitoring populacji żółwia błotnego oraz zmian stanu jego siedlisk” – Populacja oraz stan siedlisk są elementami składowymi oceny stanu ochrony gatunku (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000). Proponuję zatem zapisać to działanie jako monitoring stanu ochrony. Proszę dodać metodykę, w tym częstotliwość monitoringu.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono działanie zgodnie ze wskazaniem i nadano mu brzmienie „Monitoring stanu ochrony gatunku zgodnie z metodyką PMS GIOŚ”. W kolumnie „Termin realizacji” wprowadzono zapis „Co 3 lata”.

23. Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 19 „Monitoring słabo poznanych miejsc bytowania żółwia błotnego” – Czy na pewno chodzi tu o monitoring czy raczej inwentaryzację wskazanych terenów?

Uwagę uwzględniono. Działanie przeniesiono do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy.

24. Uwaga do załącznika nr 5, do działań nr 20-25 „Monitoring struktury i funkcji siedliska...” – Podobnie jak w przypadku działania nr proponuję zamienić cytowany zapis na „Monitoring stanu ochrony siedliska”. Czy zasadne jest planowanie monitoringu w całych zasobach wszystkich siedlisk, skoro nie jest obecnie znany ich stan ochrony? Możliwe, że monitoring wszystkich płatów danego siedliska nie będzie zasadny. Proponuję w działaniu dotyczącym uzupełnienia stanu wiedzy dla danego siedliska dopisać „Wyznaczenie stanowisk do monitoringu”.

Uwagę uwzględniono. Zapis „Wyznaczenie stanowisk do monitoringu stanu ochrony” dodano w działaniach dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy dla poszczególnych siedlisk. Natomiast wskazane działania usunięto.

25. Uwaga do załącznika nr 5, do działania nr 26 „Stały monitoring zmian środowiska (opady, wilgotność gleby, zanieczyszczenia)” – Działanie to nie dotyczy ani monitoringu działań ochronnych, ani monitoringu stanu ochrony. Proszę je przeredagować lub usunąć.

Uwagę uwzględniono. Wskazane działanie zostało usunięte.

26. Uwaga do załącznika nr 5 – Brak działań ochronnych, w tym monitoringu dla 4 gatunków: kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej, lipiennika Loesela i sierpowca błyszczącego.

Uwagę uwzględniono. Dodano działania ochronne dla kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej z zakresu modyfikacji metod gospodarowania, dotyczące utrzymania siedlisk tych gatunków oraz działania dotyczące monitoringu ich stanu ochrony. W przypadku lipiennika Loesela i sierpowca błyszczącego dodano działania ochronne dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie wykonania inwentaryzacji przyrodniczej, dokonania oceny stanu ochrony zgodnie z metodyką GIOŚ oraz wyznaczenia stanowisk do monitoringu stanu ochrony.

27. Uwaga do załącznika nr 9 – W kolumnie „Wskazanie do zmiany” zamiast zapisu „Należy wprowadzić zapisy jak w pkt 1” proszę podać konkretne wskazania do dokumentu. Ponadto w pkt 4 tabeli proszę wymienić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z terenu miasta i gminy Mikołajki, których mają dotyczyć proponowane wskazania.

Uwagę uwzględniono. Dokonano zmian zgodnie z wnioskiem.

28. Uwaga do załącznika nr 9, do pkt 1 poszczególnych wskazań – zamiast „wpływ wykaże przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko” powinno być „wpływ wykaże przeprowadzona ocena oddziaływania na obszar Natura 2000”.

Uwagę uwzględniono. Zapis zmieniono zgodnie ze wskazaniem.

II Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

1. Zgodnie z § 3. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z dn. 8 marca 2010 r. z późn. zm.) zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje (...) ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych, w tym wskazanie: działań ochronnych zapewniających możliwość monitoringu osiągnięcia celów działań ochronnych, a zwłaszcza monitoringu przyjętych parametrów stanu ochrony przedmiotów ochrony, a dla obszaru znajdującego się na terenie gospodarstwa rolnego lub jego części z podziałem na działania: obligatoryjne i fakultatywne.

Zgodnie ze stanowiskiem GDOS (pismo znak: DON-WZ.600.8.2012.SŚ-1 z dnia 20 marca 2012 r.) do działań obligatoryjnych należą:

- a) **Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony położonych na trwałych użytkach zielonych** – dane dotyczące trwałych użytków zielonych muszą posiadać reprezentację wektorową tj. muszą jednoznacznie określać zakres terytorialny TUZ ujętych a PZO/PO jako przedmiot ochrony (najlepiej, aby dane były w formacie: xml gml lub shp). Tylko w takim przypadku możliwe będzie przeprowadzenie weryfikacji zachowania TUZ podczas kontroli na miejscu.
- b) **ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych** – dotyczy TUZ w obszarach Natura 2000 będących siedliskami przyrodniczymi lub siedliskami gatunków stanowiących przedmioty ochrony w tym obszarze.

Z uwagi na powyższe wnoszę uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia: Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 – dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk:

Pkt 4 w brzmieniu: „Na podstawie wyników inwentaryzacji ustalenie **działania jako obligatoryjne**: Koszenie raz lub dwa razy do roku (wysokość koszenia powyżej 10 cm z usuwaniem biomasy) – **działanie fakultatywne**” – Zapis niezrozumiały! Czy „koszenie raz lub dwa razy do roku” jest działaniem obligatoryjnym, a „wysokość koszenia powyżej 10 cm z usuwaniem biomasy” działaniem fakultatywnym? Czy cały zapis dotyczy działania fakultatywnego, a człon „działania jako obligatoryjnego” wpisany jest omyłkowo? W projekcie PZO „Koszenie raz lub dwa razy do roku (wysokość koszenia powyżej 10 cm z usuwaniem biomasy)” wskazane jest jako **działanie fakultatywne**. Umiarkowane nawożenie uzależnione od żyzności siedliska – to **działanie obligatoryjne**.

Proponuje się jako działanie fakultatywne: „Koszenie raz lub dwa razy do roku, wysokość koszenia powyżej 10 cm (wskazanie również górnej granicy koszenia) z usuwaniem biomasy”; (ewentualnie) jako działanie **obligatoryjne** „ustalone na podstawie wyników inwentaryzacji: ekstensywne użytkowanie kośne”. „Umiarkowane nawożenie uzależnione od żyzności siedliska – działanie obligatoryjne” (wskazanie jako działanie fakultatywne) i doprecyzowanie poziomu nawożenia używając konkretnych wartości. Dla wariantu 5.7 Półnaturalne łąki świeże programu rolnośrodowiskowego, w którym siedlisko 6510 potencjalnie może być deklarowane wśród wymogów dodatkowych znajduje się „Zakaz nawożenia, przy czym dopuszcza się nawożenie azotem i nieprzekraczanie maksymalnej dawki azotu wynoszącej 60 kg/ha w danym roku, lecz nie więcej niż maksymalna dawka azotu, określona w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarze szczególnie narażonym, na którym położone jest, chociażby w części, gospodarstwo rolne rolnika, pomniejszona o 40%”.

Podkreślenia wymaga fakt, że płatność rolno środowiskowa przyznawana jest m.in. wówczas, gdy beneficjent realizuje 5-letnie zobowiązanie rolno środowiskowe wykraczające ponad podstawowe wymagania (...). Działania obligatoryjne określone w PZO dla terenów rolniczych to zgodnie z przepisami jedno z wielu podstawowych wymagań, w związku z czym należało by mieć na uwadze, aby nie pokrywało się z wymogami programu rolnośrodowiskowego. Pozostawienie zapisu w proponowanej przez Państwa formie stwarza zagrożenie dla płatności PRŚ, ponieważ nie można przyznać jej za coś, co jest normą. Stąd moje propozycje podkreślone kolorem niebieskim.

Uwagę uwzględniono. Jako działanie obligatoryjne wskazano: „1) Utrzymanie siedliska na trwałych użytkach zielonych, 2) Ekstensywne użytkowanie kośne trwałych użytków zielonych”, natomiast jako działanie fakultatywne: „Koszenie raz lub dwa razy do roku (wysokość koszenia powyżej 10 cm do 20 cm) z usuwaniem biomasy. Umiarkowane nawożenie uzależnione od żyzności siedliska – dopuszcza się nawożenie azotem i nieprzekraczanie maksymalnej dawki azotu wynoszącej 60 kg/ha w danym roku, lecz nie więcej niż maksymalnej dawki azotu, określonej w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarze szczególnie narażonym, na którym położone jest, chociażby w części, gospodarstwo rolne rolnika, pomniejszona o 40%”.

2. *Teren realizacji działań obligatoryjnych wskazany jest w załączniku nr 6 do zarządzenia – w postaci map, niemniej jednak lokalizacja siedlisk, z działaniami obligatoryjnymi powinna być określona wektorowo, tylko na takiej podstawie możliwa będzie, przez kontrolerów ARiMR, weryfikacja działania w konkretnej lokalizacji.*

Uwagę uwzględniono. Obszary wskazane w załączniku nr 6 są określone wektorowo, dostępne w postaci plików shp.

III Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie

1. *Uwaga do dokumentacji planu „Moduł C – ustalenie działań ochronnych”, do działania dla siedliska 3150 Starorzeczka i naturalne zbiorniki wodne „Całkowite pozostawienie drzewostanu przy strefach przyległych” – Proponuje się zapis: „Pozostawienie drzewostanu w strefach przyległych z wyjątkiem drzew zagrażających życiu lub mieniu”.*

Wyjaśnienie. Ze względu na zaakceptowaną uwagę Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (dalej: GDOŚ), dotyczącą zbyt ogólności działania, zostało ono przeniesione do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy. Uwaga do uwzględnienia przy późniejszym ustaleniu działań ochronnych.

2. *Uwaga do dokumentacji planu „Moduł C – ustalenie działań ochronnych”, do działania dla siedlisk 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe, 9170-2 Grąd subkontynentalny, 91D0 Bory i lasy bagienne oraz żółwia błotnego „Utrzymanie stałych stosunków wodnych; w miejscach odwodnionych – blokowanie odpływu; ograniczenie prac obniżających poziom wody”.*

Przez obszar Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo przepływa rzeka Baranowo (na długości 5,4 km), rzeka Jurzec (na długości 7,7 km) rurociąg „S” (o długości 1,2 km). Rzeki te (szczególnie na niektórych odcinkach) wymagają bieżącej konserwacji. Przeprowadzona konserwacja (w szczególności rzeki Baranowo) nie ma na celu osuszania terenów przyległych, ma zapewnić bezpieczny i sprawny odpływ wód z terenów zabudowanych (wieś Baranowo). Roboty konserwacyjne umożliwiają właściwy spływ wód, zwiększają przepustowość koryt, przez co polepszają warunki hydrologiczne danego ciek, zapewniają stały i równomierny przepływ wód, co stabilizuje warunki dla organizmów wodnych.

Ponadto, mając na uwadze zachowanie właściwego poziomu wód w jeziorach Inulec, Głębokie, Jurzec konieczne jest wykonywanie robót konserwacyjnych na odcinkach rzek wpadających do ww. zbiorników wodnych. Roboty konserwacyjne na danym obszarze wykonywane są, co roku i obejmują dolny odcinek rzeki Jurzec (około 1 km). Dzięki temu zabiegowi stabilizuje się poziom wód w zbiornikach.

ZMiUW w Olsztynie informuje, że na rurociągu S zlokalizowanym w miejscowości Nowe Sady (odprowadzającym wody do jeziora Zelwążek) zlokalizowane jest urządzenie piętrzące pozwalające na regulację poziomu wody na terenie bagiennym.

W związku z powyższym, ZMiUW wnioskuje o ujęcie w PZO informacji o możliwości prowadzenia prac utrzymaniowych (zachowawczych) polegających przede wszystkim na usuwaniu zakrzaceń, odmulanii dna, koszeniu skarp, wykaszaniu dna ciek, hakowaniu roślin zako-

rzenionych w dniu, usuwaniu drzew powalonych i tamujących przepływ. Należy zapewnić możliwość wykonywania ww. prac (za zgodą RDOŚ w Olsztynie) przede wszystkim w przypadku powstania zagrożenia pośredniego i bezpośredniego dla ludzkich osiedli i dobytku (w tym upraw rolnych).

Wyjaśnienie. Ze względu na zaakceptowaną uwagę GDOŚ, dotyczącą zbyt ogólności działania, zostało ono przeniesione do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy. Uwaga do uwzględnienia przy późniejszym ustaleniu działań ochronnych.

- 3. Uwaga do dokumentacji planu „Moduł C – ustalenie działań ochronnych”, do działań dla zółwia błotnego, polegających na pogłębieniu istniejących dwóch oczek wodnych oraz na budowie urządzenia hydrotechnicznego uniemożliwiającego odwodnienie terenu. W opisie działań zawarto informację, że realizacja zadań miała miejsce w 2012 roku. Należy rozważyć, czy dane działania mają być zapisane w PZO, skoro zostały już zrealizowane.*

Uwagę uwzględniono. Wskazane działania pozostały w dokumentacji (powstawała ona od 2011 r., stąd dopisek o zrealizowaniu w okresie jej sporządzania), natomiast zostały usunięte z zarządzenia (działanie nr 8 oraz częściowo działanie nr 10 w zakresie realizacji urządzenia na działce nr 61 w okolicach Kolonii Kosewo), które wskazuje działania do realizacji.

- 4. Kilkukrotnie w dziale „Ustalenie działań ochronnych” występuje działanie polegające na inwentaryzacji poszczególnych siedlisk. Dopiero na jej podstawie mają zostać podjęte działania. Należy kreślić koszty inwentaryzacji oraz termin jej wykonania.*

Uwagę uwzględniono. Uzupełniono termin wykonania inwentaryzacji „Pierwsze 5 lat obowiązywania planu” oraz w dokumentacji planu uzupełniono szacowane koszty.

- 5. Wnioskuje się o wskazanie, jako podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie poszczególnych działań ochronnych, RDOŚ w Olsztynie. W przypadku realizowania zadań we współpracy, czy przy udziale innych podmiotów należy wskazać, że to RDOŚ w Olsztynie jest podmiotem nadzorującym. Ewentualnie stosowania zapisu „RDOŚ w Olsztynie we współpracy z ...”.*

Uwagę uwzględniono częściowo. W przypadku działań obligatoryjnych jako podmiot wskazano „Właściciele lub zarządcy gruntu”, a w przypadku działań fakultatywnych dodano zapis o możliwości korzystania z programów wsparcia lub realizacji działania na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie – zgodnie z wytycznymi GDOŚ. Zapis „na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie” wprowadzono także w innych działaniach z zakresu ochrony czynnej i modyfikacji metod gospodarowania. Natomiast RDOŚ w Olsztynie jest odpowiedzialny za działania związane z monitoringiem oraz uzupełnieniem stanu wiedzy.

IV Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku

- 1. W dokumentacji planu, w wykazie instytucji kluczowych dla obszaru pominięto RDLP w Białymstoku. Należy to uzupełnić.*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono zapis do dokumentacji planu.

- 2. Opis przedmiotów ochrony – siedliska przyrodnicze (w dokumentacji): Dla grądów napisano, że konieczny jest kompromis między potrzebami gospodarczymi, a ochronnymi i jednocześnie zaleca się ochronę bierną. Zwraca się uwagę, że objęcie ochroną bierną wszystkich płatów siedliska nie jest kompromisem a radykalnym żądaniem jednej strony, szczególnie biorąc pod uwagę znaczną powierzchnię grądów (ponad 130 ha). Jest to niezgodne z koncepcją Natury 2000, która ma łączyć potrzeby gospodarcze z wymogami ochronnymi. Przyjęty model gospodarki leśnej nie jest zagrożeniem dla grądów.*
- 3. Działania ochronne (w dokumentacji oraz projekcie zarządzenia): Dla grądów zaplanowano inwentaryzację i szczegółowe rozpoznanie siedlisk oraz ochronę bierną. Jest to zdecydowanie niewłaściwe podejście, gdyż wprowadza się de facto ochronę rezerwatową do obszarów, co do których nie ma pewności, że są siedliskami podlegającymi ochronie. Lasy te są wykorzystywane gospodarczo w ramach prowadzonej zrównoważonej gospodarki leśnej, na podstawie Planu urządzenia lasu poddanego ocenie oddziaływania na środowisko i nie ma merytorycznych przesłanek, aby objąć je teraz ochroną bierną. W PZO należy zaplanować ewentualną modyfikację tych zabiegów, które mogą negatywnie wpływać na przedmiot ochrony, ale nie zakazywać całkowicie gospodarowania. Jest to nadużycie, sprzeczne z zasadą funkcjonowania obszarów Natura 2000. Zapis należy zmienić (zarówno w dokumentacji, jak i w projekcie*

zarządzenia). Podobnie w przypadku siedliska 91D0 Bory i lasy bagienne. Skoro w dokumentach stwierdza się, że nie ma właściwego rozpoznania tych siedlisk, to w pierwszej kolejności należy przeprowadzić szczegółową inwentaryzację siedlisk. Jeśli bezsprzecznie zostanie wykazane, że jedyną metodą zachowania siedlisk jest ochrona bierna, można wtedy rozważyć wyłączenie z działań gospodarczych niektórych płatów. Nie może być jednak automatycznego wyłączenia z użytkowania wszystkich, tym bardziej nie zweryfikowanych, chronionych siedlisk przyrodniczych. Objęcie wszystkich płatów siedlisk ochroną bierną, a więc zakazem gospodarowania jest niezgodne z zasadami Natury 2000.

Powyższy wniosek jest o tyle zasadny, że w dokumentacji planu, w rozdziale dotyczącym ustosunkowania się do uwag zainteresowanych stron (na stronie 88 jest uwaga RDLP w Białymstoku), że do czasu zweryfikowania siedlisk, nieuzasadnione jest wprowadzanie ochrony biernej), wykonawca stwierdził, że uwagę uwzględniono. W projekcie zarządzenia jednak nadal zapisane jest objęcie ochroną bierną wszystkich płatów siedlisk grądów oraz borów i lasów bagiennych.

Uwagi uwzględniono. Planowanie ochrony obszaru Natura 2000, w tym modyfikacji działań gospodarczych w siedliskach przyrodniczych wymaga rozpoznania ich stanu. W związku z powyższym wskazane działania dla grądów (9170) oraz borów i lasów bagiennych (91D0) zostały, w zmodyfikowanej formie, przeniesione do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy. Zaplanowano tam „Uszczegółowienie planowanych działań ochronnych w zakresie: (...) ewentualnej modyfikacji zasad gospodarki leśnej”. Do sformułowania powyższych zasad niezbędne jest wcześniejsze przeprowadzenie inwentaryzacji siedliska oraz dokonanie oceny jego stanu ochrony. Analogicznie zmieniono zapisy w dokumentacji planu.

4. W module B dokumentacji, w tabeli 3 „Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych planem” brakuje siedliska grądu. Siedlisko to jest przecież przedmiotem ochrony w obszarze.

Uwagę uwzględniono. Uzupełniono wskazaną tabelę w dokumentacji planu. Stan ochrony tego siedliska został oceniony jako nieznan (XX).

V Nadleśnictwo Maskulińskie

1. W dokumentacji planu, w pkt. 2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem – 2.6.1.5. Grąd subkontynentalny (kod 9170-2)(str. 41): Dla grądów napisano, że konieczny jest kompromis między potrzebami gospodarczymi a ochronnymi i jednocześnie zaleca się ochronę bierną i brak ingerencji człowieka prowadzące do unaturalnienia struktury lasu (...). Zwraca się uwagę, że objęcie ochroną bierną wszystkich płatów siedliska nie jest kompromisem, a radykalnym żądaniem jednej strony. Jest to niezgodne z koncepcją natury 2000, która ma łączyć potrzeby gospodarcze z wymogami ochronnymi. Przyjęty model gospodarki leśnej nie jest zagrożeniem dla grądów. Nadleśnictwo wnioskuje o usunięcie podpunktu pierwszego („brak ingerencji człowieka prowadzące do unaturalnienia struktury lasu, spontanicznego różnicowania się struktury przestrzennej”) i trzeciego („zalecana jest ochrona bierna”) z metodyki ochrony.
2. W module C „Działania ochronne” (w dokumentacji oraz projekcie zarządzenia): Dla grądów zaplanowano inwentaryzację i szczegółowe rozpoznanie siedlisk oraz ochronę bierną. Lasy te są wykorzystywane gospodarczo w ramach prowadzonej zrównoważonej gospodarki leśnej, na podstawie Planu urządzenia lasu poddanego ocenie oddziaływania na środowisko i nie ma merytorycznych przesłanek, aby objąć je teraz ochroną bierną. W PZO należy zaplanować ewentualną modyfikację tych zabiegów, które mogą negatywnie wpływać na przedmiot ochrony, ale nie zakazywać całkowicie gospodarowania. Jest to nadużycie, sprzeczne z zasadą funkcjonowania obszarów Natura 2000. Zapis należy zmienić (zarówno w dokumentacji, jak i w projekcie zarządzenia). Podobnie w przypadku siedliska 91D0 Bory i lasy bagienne. Skoro w dokumentach stwierdza się, że nie ma właściwego rozpoznania tych siedlisk, to w pierwszej kolejności należy przeprowadzić szczegółową inwentaryzację siedlisk. Jeśli bezsprzecznie zostanie wykazane, że jedyną metodą zachowania siedlisk jest ochrona bierna, można wtedy rozważyć wyłączenie z działań gospodarczych niektórych płatów. Nie może być jednak automatycznego wyłączenia z użytkowania wszystkich, tym bardziej nie zweryfikowanych, chronionych siedlisk przyrodniczych. Objęcie wszystkich płatów siedlisk ochroną bierną, a więc zakazem gospodarowania jest niezgodne z zasadami Natury 2000.

W rozdziale 11 w dokumentacji planu, w zestawieniu uwag i wniosków (str. 88) RDLP w Białymstoku wniosła uwagę: „W związku z zaznaczoną w projekcie planu potrzebą przeprowadzenia szczegółowej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych, proponuje się wprowadzenie zapisu,

że szczegółowe wytyczne dotyczące siedlisk zostaną opracowane po weryfikacji zasięgu siedlisk oraz podaniu ich dokładnej lokalizacji i stanu ochrony. Obecnie nieuzasadnione jest wprowadzanie zapisów o zaniechaniu prowadzenia gospodarki na nie zweryfikowanych siedliskach” – wykonawca stwierdził, że uwagę uwzględniono. W projekcie zarządzenia jednak nadal zapisane jest objęcie ochroną bierną wszystkich płatów siedlisk grądów oraz borów i lasów bagiennych.

Uwagi uwzględniono. Planowanie ochrony obszaru Natura 2000, w tym modyfikacji działań gospodarczych w siedliskach przyrodniczych wymaga rozpoznania ich stanu. W związku z powyższym wskazane działania dla grądów (9170) oraz borów i lasów bagiennych (91D0) zostały, w zmodyfikowanej formie, przeniesione do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy. Zaplanowano tam „Uszczegółowienie planowanych działań ochronnych w zakresie: (...) ewentualnej modyfikacji zasad gospodarki leśnej”. Do sformułowania powyższych zasad niezbędne jest wcześniejsze przeprowadzenie inwentaryzacji siedliska oraz dokonanie oceny jego stanu ochrony. Analogicznie zmieniono zapisy w dokumentacji planu.

3. *W module B dokumentacji planu „Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem” brakuje siedliska grądu. Siedlisko to jest przecież przedmiotem ochrony w obszarze. Brak konsekwencji w dokumentacji.*

Uwagę uwzględniono. Uzupełniono wskazaną tabelę w dokumentacji planu. Stan ochrony tego siedliska został oceniony jako nieznan (XX).

VI Nadleśnictwo Strzałowo

1. *Uwaga do załącznika nr 5, działania nr 6 w grądach subkontynentalnych – „ochrona bierna” nie jest do zaakceptowania, ponieważ siedliska te położone na terenie Nadleśnictwa Strzałowo wymagają przebudowy w kierunku grądów.*

Uwagę uwzględniono. Planowanie ochrony obszaru Natura 2000, w tym modyfikacji działań gospodarczych w siedliskach przyrodniczych wymaga rozpoznania ich stanu. W związku z powyższym wskazane działanie dla grądów (9170) zostało, w zmodyfikowanej formie, przeniesione do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy. Zaplanowano tam „Uszczegółowienie planowanych działań ochronnych w zakresie: (...) ewentualnej modyfikacji zasad gospodarki leśnej”. Do sformułowania powyższych zasad niezbędne jest wcześniejsze przeprowadzenie inwentaryzacji siedliska oraz dokonanie oceny jego stanu ochrony. Analogicznie zmiany wprowadzono dla siedliska 91D0 bory i lasy bagienne.

VII Urząd Miasta i Gminy Mikołajki

1. *W dokumentacji planu oraz w projekcie zarządzenia należy skorygować i prawidłowo wpisać obowiązujący dokument – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Mikołajki uchwalone przez Radę Miejską w Mikołajkach Uchwałą Nr 1/2/1999 z dnia 26 lutego 1999 r., a także odpowiednio zweryfikować wskazania do zmiany w stosunku do obowiązującego Studium. Ww. dokument jest dostępny w portalu mapowym Gminy Mikołajki pod adresem <http://mikołajki.e-mapa.net>. Informuje, że opisane w dokumentacji PZO Studium Uwarunkowań uchwalone w 2010 r. zostało uchylone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w listopadzie 2011 roku.*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono do dokumentacji i zarządzenia poprawne dane w zakresie obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Mikołajki.

2. *W zał. nr 5 do projektu zarządzenia oraz odpowiednio w dokumentacji planu, wnosimy o dopisanie przy wymienionych działkach obrębów geodezyjnych dla lepszej identyfikacji położenia nieruchomości. I tak w pkt:*
 - 8, 9 i 11 – działka 266 – obręb Baranowo,
 - 9 i 15 – działki 18/2, 19/2, 21 – obręb Cudnochy,
 - 16 – działki 17, 18/1, 19/1 – obręb Cudnochy,
 - 10 – działka 14/1 – obręb Lubiewo,
 - 16 – działki 97/11 i 97/13 – obręb Faszczce,
 - 17 – działka 120/3 – obręb Sady, a działka 3 – obręb Prawdowo.

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono nazwy obrębów ochronnych we wskazanych działaniach. W związku z innymi, uwzględnionymi uwagami działania nr 8, nr 10 (w zakresie realizacji urządzenia na działce nr 61 w okolicach Kolonii Kosewo) zostały usunięte.

VIII Osoba fizyczna

1. *W związku z pojawieniem się projektu w sprawie ustanowienia planu działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 zgłaszam sprzeciw dotyczący działania ochronnego zaplanowanego na moim prywatnym terenie (na działkach nr 18/2, 19/2, 21) o brzmieniu „Jednorazowe odlesienie – zmiana gospodarki leśnej na gospodarkę rolną (użytki zielone)”. Teren ten został zalesiony i jest użytkowany zgodnie z ustawą z dnia 8 czerwca 2001 roku o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. z 2001 r. Nr 73, poz. 764, z 2003 r. Nr 46, poz. 392).*

Uwagę uwzględniono. Zapisy dotyczące działań ochronnych zaplanowanych na gruntach prywatnych zostały zmodyfikowane. W związku z tym, że na przedmiotowych działkach występują potwierdzone łągowiska żółwia błotnego, uznaje się za niezbędne nie tylko ich utrzymanie, ale także poprawę pogarszających się warunków spowodowanych dokonaniem zalesieniem. Planuje się zatem wykup gruntów od właściciela prywatnego. W przypadku sfinalizowania wykupu gruntu planuje się w dalszej kolejności odtworzenie łągowisk żółwia błotnego poprzez częściowe odlesienie wykupionych działek, przywrócenie, a następnie utrzymywanie gospodarki łąkarskiej, a także budowę oczka wodnego. W związku z powyższym zmieniono podmiot odpowiedzialny za realizację działania i wskazano RDOŚ w Olsztynie.

XI Gospodarstwo Rolne i Leśne Zawady Barbara Kabala-Bonarska, Andrzej Bonarski

1. *Na terenie wskazanego wyżej obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055, we wsi Zawada, Gmina Mrągowo, znajdują się nieruchomości objęte księgami wieczystymi nr OL1M/00014545/4, OL1M/00014547/8, OL1M/00018139/3 prowadzonymi przez Sąd Rejonowy w Mrągowie IV Wydział Ksiąg Wieczystych, których jesteśmy właścicielami. O konsekwencjach ustanowienia obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055, między innymi dla naszych nieruchomości informowaliśmy już wielokrotnie, w tym, w związku z pracami podjętymi nad sporządzeniem planu zadań ochronnych dla tego obszaru, wskazując na liczne zagrożenia i szkody wynikające z ustanowienia tego obszaru dla nas, jako właścicieli nieruchomości, dla mieszkańców wsi Zawada oraz całej Gminy Mrągowo. Wskazywaliśmy również na nie wywiązywanie się RDOŚ z obowiązku informowania mieszkańców Gminy Mrągowo, władz Gminy Mrągowo i wreszcie właścicieli nieruchomości znajdujących się na obszarze Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo, o trwających pracach dotyczących zarówno samego ustanowienia tego obszaru, jak i następnie sporządzenia planu zadań ochronnych dla tego obszaru. O problemach powstałych w związku z ustanowieniem wskazanego wyżej obszaru informowaliśmy także właściwe władze Gminy Mrągowo, które również zwracały się z szeregiem pytań dotyczących tego obszaru do właściwych organów, w tym do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.*

Uwagi nie rozpatrywano – nie odnosi się ona bezpośrednio do zapisów konsultowanego zarządzenia.

Niemniej informuje się, że podczas prac nad planem zadań ochronnych, właściciele gospodarstwa rolnego byli zapraszani na spotkania konsultacyjne. Podkreślenia wymaga, że wszystkie warsztaty konsultacyjne dotyczące PZO były prowadzone w sposób otwarty, każdy z zainteresowanych mógł w nich uczestniczyć. Osoby, które zostały wskazane w dokumentacji planu same zgłosiły chęć uczestniczenia w dalszych pracach nad planem zadań. Brak przedstawicieli wsi Kosewo i Śniadowo świadczy o braku zainteresowania realizowanym planem zadań, bądź brakiem poinformowania ich ze strony Urzędu Gminy w Mrągowie (Wójt Gminy Mrągowo w zaproszeniu znak: WOPN-OON.6320.03.002.2011.EB z 6 grudnia 2011 roku został poproszony o poinformowanie osób mogących być zainteresowanymi powyższym zagadnieniem). Udział w PZO jest uczestnictwem dobrowolnym, bez obowiązku wyrażania opinii na jego temat. Przedstawiciel Gospodarstwa Rolnego i Leśnego Zawada uczestniczył w drugim spotkaniu konsultacyjnym. Niemniej nie zgłaszał żadnych uwag ani nie wyraził chęci dalszego uczestnictwa w pracach nad PZO.

2. *Obszar ustanowiony został z naruszeniem procedury ustanawiania obszarów Natura 2000, w szczególności sprzeczenie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, bez zasięgnięcia wymaganej opinii Rady Gminy Mrągowo, której nie przesłano projektu wskazanego obszaru Natura 2000 do zaopiniowania. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie skonsultował projektu listy obszarów Natura 2000, w szczególności obszaru*

Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo z Radą Gminy Mrągowo, projekt ten przesłany, bowiem został do skonsultowania jedynie Radzie Gminy Miasta Mrągowo do Urzędu Miejskiego w Mrągowie. Zarówno Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, jak i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie winien zaś dostrzegać różnicę pomiędzy Gminą Miejską Mrągowo, a Gminą Mrągowo i nie powinien utożsamiać Rady Gminy Miasta Mrągowo i Rady Gminy Mrągowo. Już, zatem na samym początku prac dotyczących realizacji projektu Natura 2000 organy nie zachowały wymaganych prawem wymogów i nie przeprowadziły wymaganych prawem konsultacji nawet z właściwymi władzami samorządowymi. Powyższe skutkowało podjęciem Gminą Mrągowo Uchwały Nr XXXIV/360/14 z dnia 12 marca 2014 r. wyrażającej dezaprobatę dla takich działań.

Uwagi nie rozpatrywano – nie odnosi się ona bezpośrednio do zapisów konsultowanego zarządzenia.

Dodatkowo informuje się, że szczegółowe wyjaśnienia dotyczące powyższego zagadnienia zostały przekazane Wójtowi Gminy Mrągowo przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we wcześniejszej korespondencji. Dodatkowo wskazuje się, że organem przygotowującym propozycję listy obszarów Natura 2000 jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, a ustanawiającym obszary Natura 2000 – Minister Środowiska.

- 3. Dopiero pismem z 6 grudnia 2011 r. poinformowano nas, jako właścicieli nieruchomości o warsztatach dotyczących opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055. Jak informowaliśmy w związku z powyższym w piśmie z 15 grudnia 2011 r., wcześniej nie byliśmy powiadomieni o takowych warsztatach mimo, że odbywały się one już w 2010 r. W piśmie tym wskazywaliśmy już na szereg problemów związanych z ustanowieniem ww. obszaru, w tym na konsekwencje prawne, gospodarcze i społeczne z tym związane. Wskazywaliśmy w szczególności, że na obszarze tym, a zatem również i na obszarze nieruchomości, których jesteśmy właścicielami obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w związku, z czym wprowadzenie ograniczeń związanych z ustanowieniem obszaru Natura 2000 na terenach objętych planami zagospodarowania przestrzennego, łączyć się będzie z konsekwencjami odszkodowawczymi. Na szereg problemów związanych z ustanowieniem obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo, w tym dotyczących obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i zablokowania możliwości zalesienia nieruchomości będących naszą własnością zwracano uwagę już wcześniej, między innymi w piśmie z 14 lipca 2011 roku, będącym reakcją na uzyskaną przez niżej podpisanych informację o objęciu nieruchomości niżej podpisanych obszarem Natura 2000.*

Należy zwrócić uwagę, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie doskonale zdawał sobie sprawę, że na projektowanym obszarze położone są nieruchomości będące prywatną własnością, w tym własnością niżej podpisanych oraz, że ustanowienie tego obszaru skutkować będzie ingerencją w prawo własności tych nieruchomości.

Uwagi nie rozpatrywano – nie odnosi się ona bezpośrednio do zapisów konsultowanego zarządzenia.

Dodatkowo wyjaśnia się, że zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska zobowiązany jest do ustanowienia planu zadań ochronnych (dalej: PZO) kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Dlatego w PZO ustala się zasady gospodarowania w całym obszarze Natura 2000, również w odniesieniu do terenów stanowiących własność prywatną. Żaden z zapisów planu nie zakazuje bezpośrednio jakiejkolwiek działalności prowadzonej na terenie obszaru Natura 2000. Plan wskazuje jedynie na zachowanie przezorności organów odpowiedzialnych za wydawanie decyzji administracyjnych na inwestycje takie jak zalesienia w obszarze Natura 2000, które również są organami ochrony przyrody w świetle art. 91 ustawy o ochronie przyrody, mogących mieć wpływ na przedmioty ochrony.

Na marginesie wskazać należy, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. ustawy obowiązkiem organów administracji publicznej, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych jest dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym.

- 4. Pomimo tego, że nieruchomości, których jesteśmy właścicielami znajdują się w obszarze objętym postanowieniami planu, w tym w obszarze użytku ekologicznego „Rozlewisko Zawady” i pomimo próśb składanych w tym zakresie, nadal nie jesteśmy informowani bezpośrednio o pracach dotyczących planu zadań ochronnych. Zwracamy w związku z tym uwagę, iż pomimo próśb nie*

zostaliśmy w szczególności pisemnie poinformowani o wyłożeniu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo i możliwości wnoszenia uwag do projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla wskazanego obszaru.

Termin wyznaczony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w obwieszczeniu z 11 kwietnia 2014 roku na wnoszenie uwag i wniosków do projektu zarządzenia jest zbyt krótki. Co więcej termin ten obejmował okres Świąt Wielkanocnych (17-21 kwietnia 2014 roku), a jego koniec przypada na tzw. długi weekend majowy (1-4 maja 2014 roku). Takie wyznaczenie terminu stanowi utrudnienie rzeczywistych konsultacji i ograniczenie możliwości weryfikowania postanowień projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych i dokumentacji tego projektu.

Uwagi nie rozpatrywano – nie odnosi się ona bezpośrednio do zapisów konsultowanego zarządzenia.

Dodatkowo wyjaśnia się, że projekt zarządzenia został wyłożony do 21-dniowych konsultacji społecznych zgodnie z wymaganiami art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, ze zm.). Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie opublikowano w prasie lokalnej, na tablicy ogłoszeń Dyrekcji, tablicach ogłoszeń poszczególnych urzędów miast i gmin, a także w Biuletynie Informacji Publicznej Dyrekcji.

5. W projekcie zarządzenia zamieszczono informacje o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym o ustanowionych uchwałą Rady Gminy Mrągowo Nr XXXVI/312/10 z dnia 26 maja 2010 r. (Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego pod nazwą zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Mrągowo w rejonie wsi Zawada, obręb Śniadowo) oraz uchwałą Rady Gminy Mrągowo Nr XXXVI/312/10 z dnia 26 maja 2010 r. (Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenów Zabudowy Mieszkaniowej we wsi Zawada Gmina Mrągowo). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie w projekcie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych (Załącznik nr 9, str. 27-29) jak i w dokumentacji tego planu (str. 78-79) wskazał konieczność zmian w istniejących na terenie Gminy Mrągowo Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, nie uzasadnił jednak potrzeby wprowadzenia takich zmian.

W związku z powyższym wskazać należy, że jak wynika z przepisów § 3 pkt 2) lit. c) i § 3 pkt 7) rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w ramach prac koniecznych do sporządzenia należy zweryfikować informacje dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz istniejących planów zagospodarowania przestrzennego i przeprowadzić ich analizę celem odpowiedzi na pytanie, czy konieczne jest wprowadzenie zmian do tych planów, a jeżeli tak, to dlaczego. Nie przeprowadzenie takiej analizy i brak uzasadnienia przyczyn wskazań do zmian w aktach planistycznych stanowi naruszenie jednego z podstawowych obowiązków, jakie winien przestrzegać organ sporządzający plan zadań ochronnych.

6. Wspomniane SUIKZP Gminy Mrągowo oraz mpzp były uzgadniane i opiniowane przez RDOŚ w Olsztynie, a wcześniej przez Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie i organy te nie wnosiły do nich zastrzeżeń. Wspomniane Studium i plany, zgodnie z postanowieniami obowiązujących przepisów prawa, zawierają już ustalenia dotyczące zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, w tym stosowne nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z potrzeb ochrony środowiska, jak i stosownych przepisów i form ochrony przyrody, w tym np. z rozporządzenia Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Rozlewisko Zawady”. Nie wiadomo zatem, dlaczego Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w projekcie planu zadań ochronnych uznał za konieczne wprowadzenie zmian do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i do wspomnianych planów, skoro Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska na etapie uchwalania Studium i wspomnianych planów uznawał, że przewidziane w nich ograniczenia zagospodarowania terenów są wystarczające dla ochrony przyrody. Nie wiadomo także, czym uzasadnione są wskazania RDOŚ do wspomnianych zmian. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w szczególności nie wskazuje na żadne zmiany stanu przedmiotów ochrony

po sporządzeniu wspomnianych aktów planistycznych. RDOŚ nie wyjaśnia, dlaczego na etapie uchwalenia Studium i wspomnianych planów (w tym jeszcze w 2010, 2011 i 2013 r.) nie miał zastrzeżeń do ich postanowień, obecnie zaś w projekcie planu zadań ochronnych zastrzeżenia te formułuje, przewidując konieczność wprowadzenia w nich dodatkowych zmian ograniczających poważanie możliwości w zakresie zagospodarowania terenów nimi objętych.

Powyższe uzasadnia zarzut, iż Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie zweryfikował postanowień Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz wspomnianych planów w zakresie dotyczącym ochrony obszaru, dla którego sporządzony jest plan zadań ochronnych ani też nie przeprowadził ich analizy w wymaganym zakresie, w szczególności celem wyjaśnienia, czy zakres ochrony wynikający ze SUIKZP Gminy Mrągowo i z obowiązujących planów nie jest wystarczający dla realizacji celów ochronnych obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 i czy potrzebne są dalsze ograniczenia.

Należy podkreślić, że mpzp obowiązują na obszarze objętym sporządzanym planem zadań ochronnych (są aktami prawa miejscowego i źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze działania Gminy Mrągowo) i ich zapisy winny zostać uwzględnione w planie zadań ochronnych. W szczególności zaś nie sposób ignorować postanowień tych planów i sugerować wprowadzenie ich zmian bez żadnego uzasadnienia.

Uwagi nie uwzględniono. Wprowadzenie wskazań do zmian w istniejących studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (dalej: SUIKZP) i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (dalej: mpzp) wynika z art. 28 ust. 10 pkt 5 cyt. ustawy o ochronie przyrody. Przepis ten uprawnia do wprowadzania w PZO wskazań do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

Na etapie realizacji projektu PZO wykazano, że konieczne jest wprowadzenie zmian do ww. dokumentów planistycznych w celu ochrony żółwia błotnego (str. 25-30 dokumentacji planu). Na obszarach objętych mpzp znajdują się stanowiska żółwia błotnego – głównego przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 – oraz miejsca gdzie wyznaczono miejsca ochrony dla tego gatunku. Zarówno opracowanie mpzp jak i sporządzanie PZO są procesami dynamicznymi i długotrwałymi. Uzgodnienie obowiązujących dokumentów planistycznych przez RDOŚ nastąpiło na podstawie najlepszej, dostępnej wiedzy, nieraz na długo przed ustanowieniem samego dokumentu. W okresie tym postęp wiedzy eksperckiej dostarczał nowych danych o walorach danego terenu, w tym o występowaniu tak skrytego gatunku, jakim jest żółw błotny. Dane te pochodziły m.in. z inwentaryzacji wykonanej na potrzeby PZO, inwentaryzacji wykonanych na potrzeby raportów o oddziaływaniu na środowisko dla planowanej przebudowy drogi krajowej nr 16, badań własnych jednostek naukowych, realizacji projektu LIFE (Protection of Emys orbicularis and amphibians in the North European lowlands), opracowania planu zarządzania gatunkiem dla Polski północno-wschodniej. Stąd na etapie opracowania PZO (nawet 1-2 lata po ustanowieniu wymienionych w uwadze dokumentów) organ dysponował nową wiedzą w tym zakresie, co pozwoliło na sformułowanie odpowiednich wskazań mających na celu ograniczenie, zidentyfikowanych wówczas negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony obszaru.

Ustalone w PZO wskazania nie oznaczają bezwzględnej konieczności wprowadzania wynikających z nich zmian zaraz po ustanowieniu planu zadań dla ww. obszaru Natura 2000. Zapisy te należy uwzględnić wówczas, gdy będą wprowadzane zmiany we wspomnianych dokumentach planistycznych.

7. *Niezależnie od powyższego w naszej ocenie nie istnieje możliwość wprowadzenia proponowanych przez RDOŚ zmian ani do studium ani do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.*

Nie istnieje możliwość wprowadzenia zapisów odnośnie obszarów kluczowych dla ochrony miejsc lęgowych żółwia błotnego – 500 m wokół miejsc stałego występowania żółwi błotnych (wskazanie nr 1), albowiem nie zinwentaryzowano stałych miejsc występowania żółwi błotnych i nie wiadomo, gdzie takie miejsca się znajdują. Jak wynika z projektu i dokumentacji, nie rozpoznano potencjalnych lęgowisk, m.in. na nieruchomościach będących własnością niżej podpisanych (por. str. 13 projektu zarządzenia dot. Zawady) i nie udokumentowano tych stałych miejsc ich występowania (por. str. 51 dokumentacji). Co więcej, trudno w ogóle mówić o możliwości występowania stałych miejsc występowania żółwi skoro, jak wynika z dokumentacji projektu planu, żółwie „dość intensywnie przemieszczają się pomiędzy lokalnymi skupiskami”

(por. str. 43 dokumentacji). Skoro zatem nie ustalono miejsc stałego występowania żółwi błotnych, to nie można również ustalić obszarów kluczowych 500 m wokół takich miejsc i nie można wprowadzić zapisów ich dotyczących w aktach planistycznych.

Uwagi nie uwzględniono. Projekt PZO dla obszaru Natura 2000 zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.) sporządza się na podstawie dostępnych informacji i niezbędnych prac terenowych, uzupełniających inwentaryzacji, określając charakterystyki jakościowe oraz uwarunkowania funkcjonowania przedmiotów ochrony. W przypadku niniejszego obszaru Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie przygotowując projekt PZO opierał się na dostępnych danych, m.in. na danych Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego (2008-2009), jak również na badaniach terenowych wykonanych na potrzeby opracowania PZO przez eksperta herpetologa, odpowiedzialnego za część merytoryczną PZO dotyczącą herpetofauny, w tym żółwia błotnego. Żółw błotny jest gatunkiem prowadzącym wyjątkowo skryty tryb życia, przystępującym do aktywności rozrodczej dopiero po kilkunastu latach życia. Wskazane obszary kluczowe do ochrony żółwia, obejmujące strefy wynoszące 500 m, wynikają z biologii gatunku, który wymaga zachowania siedlisk w otoczeniu oczek wodnych i zadrzewień. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w zapisach rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie gatunków zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348; wcześniej Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1419). W świetle wyżej cyt. rozporządzenia, żółw błotny jest gatunkiem strefowym, dla którego wyznacza się strefy ochrony 1) ścisłej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 200 m i 2) częściowej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 500 m. Ma to gwarantować jego należytą ochronę w okresie rozrodu. Za ustaleniem 500 m strefy ochronnej wokół miejsc istotnych dla żółwia błotnego przemawia również fakt, że tak jak wskazano w uwadze do planu, „żółwie dość intensywnie przemieszczają się pomiędzy lokalnymi skupiskami”. Wprowadzenie strefy ochronnej 500 m wokół miejsc kluczowych dla ochrony żółwia błotnego nie oznacza bezwzględnego zakazu prowadzenia jakiegokolwiek działalności. Są to wskazania dla organów odpowiedzialnych za ochronę przyrody, aby w miejscach tych kierować się szczególną zasadą przezorności przed wydawaniem decyzji administracyjnych, mając na względzie możliwość negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony.

W projekcie PZO wyznaczono 500-metrowe obszary wokół miejsc stałego występowania żółwi błotnych, które mają za zadanie ochronę tych miejsc przed planowaną zabudową mieszkaniową, oddaloną od istniejących zabudowań, powodującą zajęcie, a w konsekwencji zniszczenie terenów istotnych dla gatunku. Założono jednocześnie, że w obszarach tych znajdują się wszystkie łągowiska tego gatunku. Według opinii eksperta herpetologa, żółw błotny jest gatunkiem bardzo wrażliwym na bezpośredni kontakt z człowiekiem szczególnie podczas składania jaj, a zaniepokojone samice często w takich sytuacjach rezygnują z łągów. Z tego względu wskazana strefa może zminimalizować negatywny wpływ człowieka na żółwie w tym neorwalcicznym okresie.

Stanowisko Zawady jest stałym miejscem występowania żółwi błotnych. Na obszarze tym, prowadzone były przez kilka lat badania telemetryczne. Na badanym terenie stwierdzono stałą obecność dwóch osobników z założonymi nadajnikami. Dodatkowo, na zachód od użytku ekologicznego Zawady obserwowano samice znoszącą jaja. Częściowa wymiana osobników nie powoduje, że miejsce to nie jest stałym miejscem występowania żółwia błotnego (świadczą o tym udokumentowane obserwacje żółwi od 1988 roku). Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348), mówi właśnie o miejscach regularnego przebywania i miejscach rozrodu zwierząt. Ponadto częściowa wymiana osobników pomiędzy miejscami występowania świadczy o znaczeniu tych miejsc dla szeroko rozumianej populacji. Dlatego należy stwierdzić, że rozlewisko Zawady spełnia całkowicie to kryterium.

Również w opinii dr Jerzego Kruszelnickiego, wykonanej na zlecenie Gminy Mrągowo, wskazuje się na negatywne skutki postępującej zabudowy na populację żółwia błotnego. Jako przykłady podaje się stanowiska żółwia przy jeziorach Kuc i Probarskim oraz przy zachodniej zatoce jeziora Czos, gdzie populacji grozi zanik w wyniku nowej zabudowy mieszkaniowej. Kolejnym argumentem wskazanym w przytoczonej opinii jest fakt, że najważniejszą rzeczą w ochronie żółwia błotnego na terenie Gminy Mrągowo jest ograniczenie w zlewni jezior: Wierzbowskiego i Dobrzynek zabudowy i chemizacji rolnictwa. Według opinii autora, jeziora te powinny podlegać ochronie wraz z ciekami łączącymi je z jeziorem Czos oraz otaczającymi olsami. Olsy stanowią bowiem doskonałą kryjówkę przed ptakami krukowatymi dla młodych osobników żółwi. Wskazuje on również, że ochronie powinna podlegać wspólna zlewnia jezior Kuc i Probarskiego.

W ocenie tutejszej Dyrekcji wprowadzenie jednoznacznego zapisu dotyczącego ochrony miejsc łągowych w strefie wynoszącej 500 m wokół nich, jedynie dla nowej zabudowy, będzie stanowić podstawę

do właściwej ochrony gatunku – głównego przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000. Jak wskazano wcześniej, ustalone w PZO wskazania do dokumentów planistycznych nie oznaczają bezwzględnej konieczności wprowadzania wynikających z nich zmian zaraz po ustanowieniu planu. Zapisy te należy uwzględnić wówczas, gdy będą wprowadzane zmiany we wspomnianych dokumentach planistycznych.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż wskazanie miejsc ochrony w promieniu 500 m od miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunku jest jak najbardziej wskazane, zwłaszcza w tak cennym przyrodniczo obszarze, jakim jest użytek ekologiczny Zawada.

8. *Nie istnieje możliwość wprowadzenia zapisu odnośnie likwidacji nielegalnej zabudowy w 100 metrowym pasie ochronnym wokół jezior (wskazanie nr 2) ani zapisu odnośnie konieczności likwidacji dzikich wysypisk śmieci (wskazanie nr 4) na terenie obszaru Natura 2000. Przepisy obowiązującego prawa nie przewidują bowiem wprowadzania w SUIKZP zapisów dotyczących postępowania z nielegalną zabudową ani likwidacją dzikich wysypisk śmieci. Ponadto nie wiadomo, jaka konkretnie zmiana miałaby zostać wprowadzona w powyższym zakresie.*

Uwagę uwzględniono. Zapisy w projekcie zarządzenia zostały zmodyfikowane – wskazanie zostało usunięte.

9. *Nie istnieje możliwość wprowadzenia zapisu odnośnie konieczności przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000 wszczynanej na podstawie art. 96 ust. 3 ustawy OOS (wskazanie nr 5). Plan zadań ochronnych, jako akt będący niżej w hierarchii źródeł prawa, niż ustawa, nie może bowiem zmieniać regulacji ustawowych i nie może narzucać obligatoryjnego zastosowania takiej procedury, gdy obowiązująca ustawa pozostawia tę materię do rozważenia właściwemu organowi i pozostawia do uznania takiego organu konieczność przeprowadzenia takiej procedury. Wskazanie takie sprzeczne jest z Konstytucją i oczywiście wadliwe.*

Uwagę uwzględniono częściowo. W zapisie wskazano na konieczność przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, a nie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Tryb procedury określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku..., a jej pierwszym elementem jest rozważenie możliwości negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 planowanej inwestycji przez organ wydający stosowne zezwolenie, np. decyzję o warunkach zabudowy. Wszczęcie procedury nie jest równoznaczne z przeprowadzeniem oceny.

W celu wyeliminowania odwołania do uregulowań ww. ustawy wskazany w załączniku nr 9 zapis został zmodyfikowany. W przypadku wskazań do studiów uwarunkować i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin otrzymał brzmienie: „Wprowadzenie zapisu informującego, że realizacja nowych inwestycji, w tym zabudowy, może znacząco negatywnie wpływać na przedmioty ochrony obszaru, jego integralność oraz spójność sieci Natura 2000, zgodnie ze wskazanym w planie zadań ochronnych katalogiem zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Każdorazowo przed realizacją inwestycji w obszarze Natura 2000 należy szczegółowo rozważyć ich wpływ na ten obszar Natura 2000”.

W przypadku wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego otrzymał brzmienie: „Wprowadzenie zapisu wykluczającego realizację nowych inwestycji, w tym zabudowy, mogących znacząco negatywnie wpływać na przedmioty ochrony obszaru, jego integralność oraz spójność sieci Natura 2000, naruszających katalog zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 określony w planie zadań ochronnych”.

10. *Zarzucić dalej należy, że projekt zarządzenia w załączniku nr 5 zawiera nakazy podejmowania działań skierowane do właścicieli, zarządców, starostów czy gmin, które w sposób ewidentny ograniczają prawo własności na nieruchomościach o obszarze kilkudziesięciu hektarów. Powyższa uwaga dotyczy w szczególności ograniczenia nowej zabudowy i budowy nowych budynków mieszkalnych poza istniejącymi siedliskami w promieniu 500 m od miejsc bytowania żółwia błotnego, odlesiania, zmiany użytkowania z rolnego na użytkowanie jako łąka kośna lub pastwisko, ograniczania prac obniżających poziom wody, zaniechanie prac obniżających poziom wody na terenie (jakoby) stanowiska żółwia błotnego oraz w promieniu 100 m od stanowiska. Tymczasem wprowadzenie takich ograniczeń w drodze zarządzenia RDOŚ narusza konstytucyjne gwarancje ochrony własności, ponadto nie znajduje oparcia w inwentaryzacji przedmiotów ochrony (por. np. pkt 4.1.2.5 dokumentacji str. 62).*

Uwagi nie rozpatrywano – nie dotyczy zapisów w projekcie zarządzenia.

Niemniej należy wyjaśnić, że ochrona prawa własności gwarantowana jest przepisami art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która dopuszcza ograniczenia w zakresie

korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, w tym prawa własności, pod warunkiem, że ustanowione są w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Zgodnie z art. 64 ust. 3 własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. To samo tyczy się ograniczenia wolności działalności gospodarczej, które jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny (por. art. 22 Konstytucji). Kwestie związane z dopuszczalnością ograniczenia praw, zostały uregulowane w art. 31 ust. 3 Konstytucji, który przewiduje, iż ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw stosuje się w demokratycznym państwie m.in. dla ochrony środowiska. Z kolei w myśl art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232) ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości może nastąpić m.in. poprzez poddanie ochronie obszarów lub obiektów na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Także w myśl art. 140 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 121) właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy i rozporządzać nią zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swojego prawa, ale w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego. Wobec tego stwierdzić należy, że ograniczenie prawa własności jak i wolności swobody gospodarczej wprowadzone przepisem prawa miejscowego, wydanym na podstawie ustawy, ze względu na wymóg ochrony środowiska – ma rangę ustawową. Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

11. *Bezasadny jest nałożony na Gminę Mrągowo wymóg wprowadzenia 500-metrowej strefy ochronnej wiążącej się z zakazem zabudowy na (jakoby) stanowisku żółwia błotnego oraz terenie 500 m od wskazanych stanowisk – str. 17 pkt 14).*

Projekt planu ani dokumentacja nie wyjaśnia dlaczego RDOŚ zamierza nałożyć taki wymóg, skoro we wcześniej pozytywnie przez RDOŚ uzgadnianych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (w tym ustanowionych uchwałą Rady Gminy Mrągowo Nr XXXII/236/2001 z dnia 24 maja 2001 r. – zmiana MPZP pod nazwą zmiana mpzp gminy Mrągowo w rejonie wsi Zawada, obręb Śniadowo oraz uchwałą Rady Gminy Mrągowo Nr XXXVI/312/10 z dnia 26 maja 2010 r. – Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenów Zabudowy Mieszkaniowej we wsi Zawada Gmina Mrągowo) i SUIKZP Gminy Mrągowo, za wystarczającą uznano strefę ochronną wynoszącą 200m. Dodać przy tym trzeba, że zgodnie z zasadą subsydiarności i decentralizacji władzy publicznej RDOŚ winien respektować przepisy prawa miejscowego ustanowione przez Gminę Mrągowo i zaniechać wkraczania w tę materię przez organy państwowe i wprowadzania dodatkowych regulacji.

Należy także zarzucić, że ustanowienia strefy 500 m nie uzasadniają przepisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Przepisy te nie mogą bowiem zostać zastosowane bez uprzedniego przeprowadzenia analizy naukowej i inwentaryzacji przyrodniczej dotyczącej występowania gatunku objętego ochroną. Podobnie, skoro celem utworzenia planu zadań ochronnych jest konieczność utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony stanu siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, to konkretna obecność takiego gatunku musi zostać najpierw na danym obszarze stwierdzona. Ponadto zgodnie z załącznikiem nr 5 do powołanego Rozporządzenia wymóg promienia 500 m strefy ochrony od miejsca rozrodu i regularnego przebywania dotyczy ochrony okresowej od 1 marca do 30 września, dla ochrony zaś stałej całorocznej przewidziano ustanawianie stref w promieniu 200m. Już z powyższego rozporządzenia wynika, że dla ochrony tego gatunku nie istnieje potrzeba ustanawiania stałej ścisłej strefy ochrony w promieniu 500m, ze wszystkimi wynikającymi z takiej ochrony zakazami. Jak już zarzucono, w toku prac nad projektem planu wprowadzenie takiej strefy nie znajduje uzasadnienia, w szczególności nie znajduje oparcia w należycie przeprowadzonych badaniach naukowych, odwołuje się natomiast do przypuszczeń i hipotetycznych rozważań, które nie mogą stać się podstawą do podejmowania działań ochronnych, w tym zwłaszcza skutkujących wprowadzeniem ograniczeń prawa własności. Ponadto rzetelność badań powoływanych w projekcie planu zadań ochronnych i uzyskiwanie z niej bezpośrednich korzyści, które uzasadniają podejrzenie, iż mogą one nie być bezstronni.

Uwagi nie uwzględniono. W poprzednich latach, zgłaszający powyższą uwagę, zrealizował na omawianym terenie projekt „Rekonstrukcja systemu naturalnej retencji w otoczeniu użytku ekologicznego Zawada w celu odbudowy siedliska żółwia błotnego”, który sfinansowany został przez Fundację Ekofundusz. Dzięki temu projektowi uległy znacznej poprawie siedliska żółwia, a koncepcja projektowanej na tym obszarze strefy ochrony żółwia, w promieniu 500 m wokół stanowiska, nie była kwestionowana. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie gatunków zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348; wcześniej Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1419) dla żółwia błotnego wyznacza się strefy ochrony 1) ścisłej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 200 m i 2) częściowej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 500 m. W strefach tych obowiązują zakazy wskazane w art. 60 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody. Ustanowienie strefy następuje w drodze decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Proponowane w niniejszym planie zapisy, dotyczące wyznaczenia stref ochronnych (a nie stref ochrony) są mniej restrykcyjne.

Od czasu realizacji powyższego projektu oraz pierwszych propozycji wyznaczenia stref minęło ponad 10 lat. W związku z tym, wiedza o tych miejscach jest znacznie większa, co wpływa także na proces opracowania i uzgadniania poszczególnych dokumentów przez organy administracji. Zarówno opracowanie mpzp jak i sporządzanie PZO są procesami dynamicznymi i długotrwałymi. Uzgodnienie obowiązujących dokumentów planistycznych przez RDOŚ nastąpiło na podstawie najlepszej, dostępnej wiedzy, nieraz na długo przed ustanowieniem samego dokumentu. W okresie tym postęp wiedzy eksperckiej dostarczał nowych danych o walorach danego terenu, w tym o występowaniu tak skrytego gatunku, jakim jest żółw błotny. Dane te pochodziły m.in. z inwentaryzacji wykonanej na potrzeby PZO, inwentaryzacji wykonanych na potrzeby raportów o oddziaływaniu na środowisko dla planowanej przebudowy drogi krajowej nr 16, badań własnych jednostek naukowych, realizacji projektu LIFE (Protection of Emys orbicularis and amphibians in the North European lowlands), opracowania planu zarządzania gatunkiem dla Polski północno-wschodniej. Stąd na etapie opracowania PZO (już 1-2 lata po ustanowieniu wymienionych w uwadze dokumentów) organ dysponował nową wiedzą w tym zakresie, co pozwoliło na sformułowanie odpowiednich wskazań mających na celu ograniczenie, zidentyfikowanych wówczas negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony obszaru.

12. Ponownie zwracamy także uwagę, iż mieszkańcy Kosewa i Zawady, a w tym my i inni rolnicy wykonujący prace polowe, nie widzieli nigdy na tym terenie żółwia błotnego, dla którego ochrony ustanowiono obszar Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo. Nie sposób przy tym uznać za miarodajne konsultacji z osobami wymienionymi w projekcie planu zadań ochronnych, jako przedstawiciele środowiska rolnego, osoby te nie wyraziły bowiem jakichkolwiek opinii dotyczących projektu planu zadań ochronnych, nie konsultowały niczego z mieszkańcami, a nadto nie posiadają naukowych kwalifikacji w powyższym zakresie.

Uwagi nie uwzględniono. Występowanie żółwi błotnych na tym terenie (m.in. okolice wsi Kosewo i Zawady) jest dobrze udokumentowane. Nie jest zatem prawdą, że nigdy okoliczni mieszkańcy nie widzieli żółwi błotnych.

13. Ponownie zarzucamy, iż projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 sporządzonych został bez dokonania konkretnej i szczegółowej inwentaryzacji, weryfikacji, analizy i oceny stanu i potrzeb ochrony przedmiotów ochrony na przedmiotowym obszarze.

Wbrew postanowieniom § 3 pkt 2) i 3) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r., nie zgromadzono i nie zweryfikowano ani nie uzupełniono informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, a także informacji dotyczących występowania przedmiotów ochrony oraz opisu ich stanu. Nie przeanalizowano także wszystkich dostępnych informacji naukowych (w tym opinii dr Kruszelnickiego) i nie przeprowadzono niezbędnych prac terenowych koniecznych do sporządzenia inwentaryzacji przedmiotów ochrony. Nie ustalono również w szczególności parametru powierzchni i rozmieszczenia siedliska, ani parametru stanu populacji przedmiotów ochrony, ani nie uwzględniono liczebności i rozmieszczenia gatunku w obszarze. Wbrew postanowieniu §3 pkt 4) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. nie dokonano oceny prawdopodobnych kierunków zmian uwarunkowań przyrodniczych, społecznych i gospodarczych i ich wpływu na parametry przedmiotów ochrony. Wbrew postanowieniu §3 pkt 6) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. ustalenie działań ochronnych nastąpiło bez wskazania, które z działań ochronnych zapewniających możliwość monitoringu są działaniami

obligatoryjnymi, a które fakultatywnymi. Wbrew postanowieniu §3 pkt 6) powołanego wyżej rozporządzenia, nie wskazano również zakresu prac przewidzianych do realizacji, terminów oraz częstotliwość realizacji, technicznych uwarunkowań i szacowanych kosztów.

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z § 3 pkt 2 i 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w toku prac nad opracowaniem PZO zgromadzono i zweryfikowano dostępne dane, uzupełniając je o niezbędne informacje o obszarze i przedmiotach ochrony. Korzystano zatem ze wcześniejszej wiedzy o występowaniu gatunku na terenie objętym planem, jak i wykonano inwentaryzację przyrodniczą. W opinii tutejszego Urzędu, badania nad żółwiami błotnymi przeprowadzone zostały rzetelnie. Podczas analizy dostępnymi materiałami wykorzystano opinie różnych autorów. Według jednej z opinii przywołanego dr Jerzego Kruszelnickiego rozlewisko Zawada jest jednym z ważniejszych miejsc występowania żółwia błotnego.

Zgodnie z § 3 pkt 4 cyt. rozporządzenia dokonano oceny prawdopodobnych kierunków zmian uwarunkowań przyrodniczych, społecznych i gospodarczych i ich wpływu na parametry przedmiotów ochrony, co znalazło odzwierciedlenie w ocenie stanu ochrony przedmiotów ochrony, przy ocenie parametru „Szanse zachowania gatunku”. Dokonując tej oceny należy mieć bowiem na uwadze istnienie lub możliwość zaistnienia istotnych negatywnych oddziaływań oraz przewiduje się możliwość wystąpienia zagrożeń lub negatywnych zmian w populacji i siedlisku. Przekształcenia siedlisk zależą natomiast, oprócz uwarunkowań przyrodniczych, od uwarunkowań społecznych i gospodarczych. Zgodnie z § 3 pkt 6 cyt. rozporządzenia wskazano działania ochronne zapewniające możliwość monitoringu celów działań ochronnych. Dodatkowo dla części działań dla obszaru znajdującego się na terenie gospodarstwa rolnego lub jego części wprowadzono podział na działania obligatoryjne oraz fakultatywne. Zgodnie z postanowieniami § 3 pkt 6 wskazano zakres prac przewidzianych do realizacji czyli określono planowane działania ochronne, terminy oraz częstotliwości ich realizacji oraz szacowane koszty.

14. Na terenie Zawady nie rozpoznano potencjalnych łęgów żółwia (por. str. 13, zał. nr 3 do projektu zarządzenia dot. Zawady) i RDOŚ przyznaje, że nie udokumentował w pełni stałego występowania żółwi błotnych na tym obszarze (por. pkt 3.1.1.5, str. 51 dokumentacji). RDOŚ powołuje się ponadto na nieaktualne dane zawarte w standardowym formularzu danych (od jego opracowania minęło ponad 6 lat oraz na rzekomą „weryfikacji zwierząt w terenie” nie udokumentowaną w żaden sposób.

Co więcej RDOŚ wprost stwierdza, że inwentaryzacja przedmiotów ochrony, w tym występowania żółwia błotnego jest konieczna dla zaplanowania działań ochronnych a jednocześnie, że nie została przeprowadzona i jej przeprowadzenie jest dopiero przewidziane, jako cel planu zadań ochronnych! Wyraźnie wynika to m.in. z uzasadnienia projektu zarządzenia, gdzie wskazano, iż należy dopiero wykonać inwentaryzację w celu zaplanowania właściwej ochrony (por. str. 31 projektu zarządzenia), oraz zapisów samego projektu zarządzenia, gdzie w ramach działań ochronnych przewidziano m.in. wykonanie inwentaryzacji wszystkich siedlisk przyrodniczych, hamowanie sukcesji na terenach stanowiących potencjalne łęgów żółwia błotnego, monitoring słabo poznanych miejsc bytowania żółwia, dodatkowe badania liczebności oraz wykorzystania siedlisk przez żółwia błotnego (por. w szczególności pkt 1, 9, 19, 28 załącznika nr 5 do projektu zarządzenia) i gdzie wskazano, że ogólnym celem ochronnym jest m.in. dopiero inwentaryzacja przedmiotów ochrony (por. pkt 5.1 zapisów dokumentacji projektu planu str. 67).

Uwagi nie uwzględniono. Badania nad występowaniem herpetofauny, w tym żółwia błotnego na terenie omawianego obszaru, na potrzeby opracowania PZO, prowadzone były przez eksperta herpetologa przy użyciu m.in. telemetrii. Informacje o występowaniu żółwi potwierdzają również dane literaturowe innych autorów, m.in. Terlecki (1988), Bogdaszewska i Bogdaszewski (2004, 2006), Bogdaszewska (2008), które jednoznacznie wskazują na występowanie tego gatunku w rejonie wsi Baranowo, Zawady, Prawdowo. Ponadto w opinii J. Kruszelnickiego, przygotowanej na zlecenie gminy Mrągowo, znajduje się informacja, że w 2007 roku w ramach projektowanej drogi krajowej nr 16 wykonano opracowanie odnośnie występowania żółwia błotnego na terenie między Mrągowem a Mikołajkami. W opracowaniu tym wskazuje się, że gatunek ten notowany był w kilkunastu miejscach oraz do dziś spotykany jest w kilku z nich, m.in. we wcześniej wspomnianym bagnie Zawady koło Kosewa, w rejonie Jeziora Wierzbowskiego i Kuca, w małych bagnach lasu baranowskiego, pobliskim jeziorze Zełwałek i Jorzec oraz bagnach – Prawdowskim i koło Lubiewa. Ponadto w opracowaniu tym zalecono budowę estakady pomiędzy Koserem, a okolicami osady Nowe Nadawki w celu ochrony szlaków migracji żółwi błotnych.

Według opinii innego eksperta herpetologa (K. Majchera) „*od ponad stu lat znane są stanowiska występowania żółwia błotnego na terenie Gminy Mrągowo. Pierwsze informacje pochodzą z początku XX wieku z okolic Baranowa, gdzie zostały wykopane szczątki gatunku Emys orbicularis. Występujące w naszym regionie żółwie można uznać za cenny endemit, żyjący od co najmniej kilku tysięcy lat na tych ziemiach jako gatunek*”. Prowadzone przez niego badania roku 1980 potwierdzają, że wskazany teren jest bardzo cenny dla tego gatunku. Ponadto wskazał, że populacja „baranowska” jest najsilniejszą populacją żółwia błotnego w całej Krainie Wielkich Jezior Mazurskich. Jest to populacja o rozwojowych perspektywach. Natomiast jakiegokolwiek działania w terenie występowania tego gatunku będą niosły za sobą katastrofalne dla niego skutki.

Z uwagi na biologię żółwia błotnego badania terenowe są bardzo trudne i długotrwałe. Obecna wiedza o występowaniu i wymaganiach gatunku nie jest pełna i nie ma pewności, że kiedykolwiek taka będzie. Dlatego w PZO zaplanowano dalsze badania mające na celu uzupełnienie stanu wiedzy o jego występowaniu na najsłabiej poznanych częściach obszaru. Natomiast obecna, dostępna wiedza pozwoliła na sformułowanie szeregu działań ochronnych służących ochronie terenów dobrze lub stosunkowo dobrze poznanych.

Zgodnie z wytycznymi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska „Opracowanie planu zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000” (wersja 2009 i późniejsze): „Projekt PZO sporządza się na bazie wiedzy o obszarze Natura 2000 jaka jest dostępna i jaką da się uzyskać podczas procesu planowania. W ramach tego procesu należy przeprowadzić prace terenowe w takim zakresie, w jakim jest to potrzebne do pilnego zaplanowania ochrony. Jeżeli zostanie wykazana potrzeba bardziej gruntownego uzupełnienia wiedzy, które w najbliższej przyszłości będzie niezbędne do ochrony obszaru, może to być ujęte w jednym z planowanych działań.”. Zatem z uwagi na brak wystarczającej wiedzy o siedliskach przyrodniczych oraz gatunkach roślin w PZO zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy. Podobnie w przypadku mniej znanych terenów występowania żółwia błotnego. Zaplanowano natomiast najpilniejsze działania ochronne. Podsumowując, projekt PZO dla analizowanego obszaru został wykonany zgodnie z wytycznymi.

15. *W projekcie i dokumentacji planu zadań ochronnych nie odniesiono się do problemu sztucznego wprowadzania przedmiotów ochrony. Zapisy dokumentacji projektu planu mówiące, iż rzekomo żółwie „dość intensywnie przemieszczają się pomiędzy lokalnymi skupiskami” (por. str. 43 dokumentacji) dodatkowo potwierdzają, iż w tym zakresie istnieją poważne wątpliwości, które wyjaśnione winny zostać rzetelnymi badaniami i inwentaryzacją przyrodniczą. Powyższe rodzi uzasadnione podejrzenie, iż w ten sposób sztucznie wykreowano problem żółwia i jego ochrony, który nie występował na obszarze objętego ochroną Natura 2000 MOŻB – kosztem interesów mieszkańców Gminy Mrągowo. Dodać przy tym należy, że zarówno obecne, jak i poprzednio obowiązujące przepisy z zakresu ochrony przyrody nie dopuszczały dowolnego przemieszczania czy wprowadzania do środowiska przyrodniczego zwierząt lub roślin, lecz przewidywały ograniczenia w tym zakresie, regulując sposoby przemieszczania, zakazy i odstępstwa od nich oraz przypadki, w których przemieszczanie czy wprowadzenie do środowiska było możliwe, jak i organy podejmujące decyzje w tym zakresie. Kwestia ta wymaga zatem rzetelnego wyjaśnienia.*

Dodać należy, że wskazany problem dotyczy nie tylko żółwia błotnego, ale i innych zwierząt. Zarzut ten znajduje potwierdzenie np. w odniesieniu do sztucznego wprowadzania rysia, który to problem również bezpośrednio dotknął niżej podpisanych. Na nieruchomości niżej podpisanych wypuszczono bowiem bez uprzedniego poinformowania i bez naszej zgody rysie, narażając osoby pracujące w gospodarstwie, a także inne osoby przebywające na tym terenie na ryzyko utraty zdrowia i życia. O fakcie tym niżej podpisani informowali właściwe organy i oczekują wyjaśnienia tej sprawy.

Uwagi nie uwzględniono. Kwestię „sztucznego wprowadzania” żółwia błotnego na teren Ostoi, tutejsza Dyrekcja wyjaśniała we wcześniejszej korespondencji z gminą Mrągowo. Bezsprzecznie gatunek ten występuje naturalnie na tym terenie. Ich występowanie na omawianym obszarze zostało udokumentowane i potwierdzone m.in. w roku 1988 w sprawozdaniu działalności Naukowego Koła Zoologów ART w Olsztynie, którego opiekunem był prof. Janusz Terlecki: „Prowadzone były szczegółowe prace w Cudnochach oddalonych w linii prostej od Zawad w odległości 3,5 km. Odległość ta, to dystans stałych przemieszczeń żółwi. Istnieje tam najliczniejsza w tych okolicach grupa aktywnych rozrodczo zwierząt, przemieszczająca się po okolicy. Oznakowano indywidualnie ponad 20 osobników”. Dlatego stawianie tezy o „sztucznym wprowadzaniu” żółwi na teren tego obszaru Natura 2000 oraz podważanie na podstawie niesprawdzonych informacji, badań osób, które od wielu lat zajmują się naukowo ww. gatunkiem jest nieuzasadnione.

Należy zauważyć, że właściciel terenu, na którym położony jest użytek ekologiczny „Rozlewisko Zawada” (autor powyższej uwagi) w 2001 roku uzyskał dofinansowanie z Fundacji Ekofundusz na ochronę

żółwia błotnego w ramach projektu nr 224/IV/01 „Rekonstrukcja systemu naturalnej retencji w otoczeniu użytku ekologicznego Zawada w celu odbudowy siedliska żółwia błotnego”. W ramach ww. projektu wykonano renaturalizację zarastających oczek wodnych oraz progi piętrzące, których zadaniem miała być poprawa miejsc bytowania żółwia błotnego na terenie użytku oraz terenów przyległych. Na powyższe zwraca uwagę również dr J. Kruszelnicki, cyt. „jednakże sprawa nie jest do końca jasna, ponieważ właściciele Zawady już od lat 90 XX w. sami brali udział w programach ochrony żółwia we współpracy między innymi z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody w Olsztynie oraz z herpetologiem Krzysztofem Majcherem”. Nikt na etapie realizacji ww. projektu nie kwestionował celowości ww. zabiegów ani istnienia przedmiotu ochrony. Niezrozumiałe jest zatem, dlaczego kwestia występowania żółwia błotnego na omawianym terenie jest obecnie poddawana w wątpliwość.

Uwaga dotycząca wprowadzenia rysia na wskazany teren nie była rozważana – nie dotyczy przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 ani zapisów poddanych konsultacjom.

16. *Niżej podpisani zwracali już uwagę na społeczne i gospodarcze koszty wprowadzenia obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo, w tym będące konsekwencją zapisów projektu planu zadań ochronnych, będą ogromne i będą obciążać organy odpowiedzialne za dopuszczenie do ich wprowadzenia. Realizacja wskazań do zmiany dokumentów planistycznych, w szczególności związanych z ewentualnym zwiększeniem ograniczeń zabudowy w stosunku do ograniczeń przewidzianych obowiązującymi mppz skutkować będzie koniecznością zapłaty odszkodowań właścicielom nieruchomości objętych zwiększonymi ograniczeniami, w tym niżej podpisanym, których nieruchomości stanowią olbrzymią część obszaru objętego PZO.*

Działania ochronne skutkować będą również kosztami w sferze gospodarczej i społecznej dla całej gminy Mrągowo i jej mieszkańców. Na terenie Gminy Mrągowo panuje duże bezrobocie, brak jest inwestycji i infrastruktury potrzebnej do tworzenia miejsc pracy, w tym brak jest zakładów przemysłowych a gleby o niskiej przydatności rolniczej nie pozwalają na uzyskanie z nich dochodów pozwalających na utrzymanie swoich rodzin przez mieszkańców Gminy, a tym bardziej na jakikolwiek rozwój. Jediną możliwość zapewnienia sobie środków do życia i wykluczenia cywilizacyjnego mieszkańcy mogą uzyskać z najszerzej pojmowanej całorocznej stałej działalności turystycznej i rekreacyjnej. Tymczasem wskutek realizacji postanowień wynikających z projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 MOŻB należyce doinwestowana, rozwijana i dywersyfikowana turystyka i rekreacja na terenie objętym planem zadań ochronnych zostanie unicestwiona, nie wspominając już o możliwości jej rozwoju.

Ignorowanie skutków społecznych wprowadzania ww. obszaru niewątpliwie nie przysłuży się ochronie przyrody, lecz wprost przeciwnie, spowoduje negatywne nastawienie mieszkańców Gminy Mrągowo do kwestii ochrony przyrody. Ochrona ta niewątpliwie byłaby realizowana daleko skuteczniej, jeżeli spotkałaby się ze społeczną akceptacją, opartą na przekonaniu, że postanowienia planu zadań ochronnych wynikają z rzeczywistych potrzeb ochrony przedmiotów ochrony, a nie bezrefleksyjnego mnożenia wszelkich zakazów ponad potrzeby.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie przeanalizował jednak powyższych uwag, nie oszacował kosztów wprowadzenia planu, więcej: całkowicie je pominął w projekcie planu zadań ochronnych. Takie postępowanie narusza przepisy prawa, które wymagają aby organ ochrony przyrody sporządzający projekt wskazał szacowane koszty realizacji działań ochronnych, w tym w szczególności wymagających zgromadzenia i zweryfikowania oraz uzupełnienia informacji dla ochrony dotyczących uwarunkowań społecznych, gospodarczych i kulturowych, kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego oraz wskazania w planie szacowanych kosztów realizacji działań ochronnych.

Uwagi nie uwzględniono. Dyskutując o kosztach planowanych działań należy zwrócić uwagę na fakt, że autor powyższej uwagi w 2001 roku uzyskał dofinansowanie z Fundacji Ekofundusz na ochronę żółwia błotnego w ramach projektu nr 224/IV/01 „Rekonstrukcja systemu naturalnej retencji w otoczeniu użytku ekologicznego Zawada w celu odbudowy siedliska żółwia błotnego”. W ramach ww. projektu wykonano renaturalizację zarastających oczek wodnych oraz progi piętrzące, których zadaniem miała być poprawa miejsc bytowania żółwia błotnego na terenie użytku oraz terenów przyległych. Tymczasem plany inwestycyjne terenu wokół użytku zakładają ich zagospodarowanie poprzez realizację nowej zabudowy (m.in. wokół zbiorników wodnych powstałych w ramach ww. projektu), wytyczenie terenów rekreacyjnych, powstanie obiektów małej architektury wokół ciągów pieszych (m.in. przy samym łęgowsku żółwia błotnego). Jedno z rozlewisk zostało przeznaczone na staw do doczyszczania ścieków. Realizacja

powyższych planów stanowiłaby zaprzepaszczenie wcześniej zrealizowanych działań, a nawet mogłaby doprowadzić do zniszczenia lokalnej populacji żółwia błotnego.

Ponieważ siedliska przyrodnicze wymagają przeprowadzenia inwentaryzacji, określenia stanu ochrony, a dopiero na tej podstawie zaplanowania działań ochronnych, w dokumentacji planu wskazano, że koszty poszczególnych działań zostaną określone po przeprowadzeniu inwentaryzacji przyrodniczej, określeniu zakresu działań i sposobu ich wykonania. Niemożliwe jest określenie kosztów działań ochronnych, które nie są znane. Inwentaryzacja i ocena stanu ochrony np. siedliska 7230 może wskazać, hipotetycznie, na właściwy stan ochrony a co za tym idzie możliwość ochrony biernej (bezkosztowo). Jednakże może wskazać na zły stan siedliska oraz konieczność podjęcia działań dotyczących poprawy stosunków wodnych (mała retencja / piętrzenia – nieznana liczba urządzeń wodnych) oraz poprawy struktury siedliska (odkrzaczenia – nieznana powierzchnia). <możliwe do oszacowania koszty zostały podane w dokumentacji planu.

- 17. Nie znajdują uzasadnienia postanowienia projektu planu odnoszące się do drogi ekspresowej nr 16 i wskazujące na rzekome potencjalne zagrożenia, jakie miałyby stwarzać budowa tej drogi dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo (por. załącznik nr 3 pkt 7 projektu zarządzenia, tak również w pkt 4.1.1. str. 59 dokumentacji projektu planu). Stwierdzenia zawarte w planie stały się podstawą do zakwestionowania dotychczas planowanego przebiegu budowy tej drogi i powstania nowych, szkodliwych koncepcji jej wybudowania, nie tylko niepoprawiających, lecz wręcz pogarszających stan środowiska, a nadto skutkujących zwiększeniem kosztów inwestycyjnych, w tym kosztów ochrony przyrody, jak i uciążliwościami dla mieszkańców Gminy Mrągowo. Stwierdzenia planu dotyczące rzekomego zagrożenia dla obszaru Natura 2000, jakie miałyby stwarzać ta droga nie zostały uzasadnione. Planowany przebieg tej drogi nie przecina ani jakoby stwierdzonych ani potencjalnych stanowisk żółwia, a z projektu planu zadań ochronnych nie wynika, o jakie zagrożenie chodzi i jakie są konkretne przyczyny takiego rzekomego zagrożenia.*

Uwagi nie uwzględniono. W uwadze nie wskazano, do której koncepcji przebiegu drogi nr 16 się ona odnosi, ani z jakiego okresu. Dotychczas analizowanych było co najmniej kilkanaście wariantów. Ocena ich oddziaływania prowadzona była przez ekspertów, działających na zlecenie inwestora, w formie studiów wykonalności i raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowiska i uwzględniała tak aspekty przyrodnicze, jak i społeczne, gospodarcze i ekonomiczne. Na ich potrzeby również wykonywane były inwentaryzacje środowiskowe. Nie ma podstaw, aby wskazać, że którekolwiek z zapisów projektu planu zadań ochronnych stały się podstawą do zakwestionowania planowanego przebiegu drogi nr 16.

XII Fundacja Badawcza Ekosystemu Człowieka Warszawa oraz

XIII Urząd Gminy Mrągowo

- 1. Ustanowienie obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo niezgodnie z prawem. Wskazuje się na liczne uchybienia proceduralne po stronie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, iż wbrew postanowieniom art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie skonsultował projektu listy obszarów Natura 2000, w szczególności obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo z Radą Gminy Mrągowo. Projekt ten przesłany został do skonsultowania jedynie Radzie Gminy Miasta Mrągowo do Urzędu Miejskiego w Mrągowie. Zarówno Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska jak i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie winien zaś dostrzegać różnicę pomiędzy Gminą Miejską Mrągowo a Gminą Mrągowo i nie powinien utożsamiać Rady Gminy Miasta Mrągowo i Rady Gminy Mrągowo. Przypomnieć w związku z powyższym również należy, że Uchwałą Nr XXXIV/360/14 z dnia 12 marca 2014 r. Rada Gminy Mrągowo, jako organ właściwy w sprawie, zaopiniowała negatywnie utworzenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” PLH 280055. W uzasadnieniu powyższej uchwały podkreślono, iż projekt listy obszarów Natura 2000 wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii właściwych miejscowo rad gmin oraz, że prawidłowa procedura ustanowienia obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty przewiduje w pierwszej kolejności uzyskanie do projektu listy obszarów opinii właściwej miejscowo rady gminy, a Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wystąpił do Komisji Europejskiej o zatwier-*

dzenie projektu listy obszarów Natura 2000 bez wymaganej prawem opinii Rady Gminy Mrągowo, jako organu właściwego w sprawie. Jak wskazano w powołanej Uchwale:

- a. utworzenie obszaru miało miejsce bez przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej tego obszaru,
- b. utworzenie obszaru miało miejsce wyłącznie w oparciu o domniemanie, że gatunek objęty ochroną występuje aktualnie na tym obszarze oraz bez weryfikacji poprawności wytyczenia granic dla tego obszaru,
- c. wprowadzono niczym nieuzasadnione daleko idące ograniczenia w gospodarowaniu nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- d. prowadzonymi z brakiem poszanowania udziału w nich społeczności lokalnej działaniami mającymi na celu wprowadzanie bardziej restrykcyjnych, niepopartych po raz kolejny jakąkolwiek inwentaryzacją przyrodniczą ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości znajdujących się w obrębie obszaru,
- e. prowadzenie tychże działań bez zapewnienia środków finansowych rekompensujących ograniczenie zagwarantowanego Konstytucją RP prawa własności nieruchomości.

Fundacja / Gmina Mrągowo podtrzymuje stanowisko, że obszar Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo ustalony został niezgodnie z prawem, ze wszelkimi tego konsekwencjami, w tym brakiem możliwości sporządzania planu zadań ochronnych dla wadliwie ustanowionego obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055. Ta fundamentalna kwestia przesądza o braku możliwości ustanowienia zgodnie z prawem planu zadań ochronnych i wydania w zgodzie z prawem zarządzenia w tej sprawie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Uwagi nie rozpatrywano – nie odnosi się ona bezpośrednio do zapisów konsultowanego zarządzenia.

Dodatkowo informuje się, że szczegółowe wyjaśnienia dotyczące powyższego zagadnienia zostały przekazane Wójtowi Gminy Mrągowo przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we wcześniejszej korespondencji. Dodatkowo wskazuje się, że organem przygotowującym propozycję listy obszarów Natura 2000 jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, a ustanawiającym obszary Natura 2000 – Minister Środowiska.

Obszar Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo został zatwierdzony decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE), zastąpioną decyzją wykonawczą Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 7358) (2013/741/UE).

2. Fundacja / Gmina niniejszym wyraża obawę, co do rzeczywistej woli realizacji przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wymogu zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa w procesie ustanawiania planu zadań ochronnych, zapewnienia możliwości rzeczywistej konsultacji i wyrażania uwag do projektu zarządzenia. Termin wyznaczony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w obwieszczeniu z 11 kwietnia 2014 r. na wnoszenie uwag i wniosków do projektu zarządzenia był zbyt krótki, a nadto przypadał na okres Świąt Wielkanocnych (17-21 kwietnia) a jego koniec na tzw. długi weekend majowy (1-4 maja).

Uwagi nie rozpatrywano – nie odnosi się ona bezpośrednio do zapisów konsultowanego zarządzenia.

Dodatkowo wyjaśnia się, że projekt zarządzenia został wyłożony do 21-dniowych konsultacji społecznych zgodnie z wymaganiami art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, ze zm.). Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie opublikowano w prasie lokalnej, na tablicy ogłoszeń Dyrekcji, tablicach ogłoszeń poszczególnych urzędów miast i gmin, a także w Biuletynie Informacji Publicznej Dyrekcji.

3. Niemniej jednak Fundacja/Gmina podnosi, co następuje:
 - a) Brak weryfikacji postanowień obowiązujących i uzgadnianych z RDOŚ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i nie wyjaśnienie powodów wprowadzenia wskazań do zmian do tych aktów. Jak wynika z projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLP1280055, w wyniku uwag

Gminy Mrągowo Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie zawarł wprawdzie w projekcie planu informację o istnieniu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz 8 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na które wskazywała Gmina Mrągowo (uprzednio całkowicie pominiętych w pracach nad projektem planu), jednak nie zweryfikował postanowień Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz wspomnianych planów w zakresie dotyczącym ochrony obszaru, dla którego sporządzany jest plan zadań ochronnych ani też nie przeprowadził ich analizy w wymaganym zakresie, w szczególności celem wyjaśnienia czy zakres ochrony wynikający ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i z obowiązujących planów nie jest wystarczający dla realizacji celów ochronnych obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055.

- b) Przypomnieć w tym miejscu trzeba, iż zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz wszystkich tych planów były w okresie prac planistycznych uzgadniane i opiniowane przez RDOŚ w Olsztynie a wcześniej przez Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie. Postanowienia tych planów zgodne są ze stanowiskami wyrażanymi przez RDOŚ w Olsztynie i przez Urząd Wojewódzki w Olsztynie i zawierają ustalenia dotyczące zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, w tym stosowne nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z potrzeb ochrony środowiska jak i stosownych przepisów i form ochrony przyrody, w tym np. z Rozporządzenia Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Rozlewisko Zawady”.
- c) Nie wiadomo zatem dlaczego i na jakiej podstawie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie w projekcie planu zadań ochronnych wskazał, iż Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i w planach tych bądź to brak jest rzekomo stosownych zapisów zapewniających ochronę przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 bądź plany te nie odnoszą się w żaden sposób do przedmiotów ochrony tego obszaru. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie wyjaśnia dlaczego na etapie uchwalania wspomnianych planów nie miał zastrzeżeń do postanowień tychże planów (czyli uznał, że dla ochrony przyrody przewidziane w tych planach ograniczenia są wystarczające) obecnie zaś wskazuje na ich rzekome braki i wady oraz rzekomy możliwy negatywny wpływ realizacji postanowień tych planów na przedmiot ochrony (por. str. 26-30 dokumentacji planu).
- d) W związku z powyższym zarzucić należy, iż nie znajdują uzasadnienia wskazania Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska do zmian w istniejących na terenie Gminy Mrągowo Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zawarte w projekcie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych (Załącznik nr 9, str. 27-29), jak i w dokumentacji do tego planu (str. 78-79). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie wyjaśnia w szczególności, czym miałyby być spowodowane takie wskazania, czy i jakie okoliczności sprawiają, iż do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, do których ani Urząd Wojewódzki w Olsztynie ani Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie miały zastrzeżeń, nawet jeszcze w 2010 i 2011 r., obecnie w projekcie planu zadań ochronnych zastrzeżenia formułuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska przewidując konieczność wprowadzenia do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i wspomnianych planów zmian zasadniczo ograniczających możliwości w zakresie zagospodarowania terenów nimi objętych.
- e) Przypomnieć ponownie trzeba, że zgodnie z § 3 pkt.2) lit. c) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 w ramach prac koniecznych do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych należy zweryfikować informacje dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz istniejących planów zagospodarowania przestrzennego, zaś w myśl § 3 pkt. 7) wskazanego Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r., ustalenie wskazań do zmiany tych studiów lub planów nastąpić ma w oparciu o analizę obowiązujących studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Brak informacji o powodach wskazań do zmian w uzgodnionych uprzednio pozytywnie w odniesieniu do przedmiotów ochrony miejscowych Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i planach zagospodarowania przestrzennego, uzasadnia wnioski, iż Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie nie zweryfikował postanowień Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo ani istniejących planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących obszaru, dla którego sporządzany jest plan zadań ochronnych ani też nie przeprowadził ich analizy w wymaganym zakresie.

Nie przeprowadzenie wskazanej analizy i nie wyjaśnienie powodów wskazań do zmian w uzgodnionych uprzednio pozytywnie przez RDOŚ w Olsztynie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przy sporządzaniu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 stanowi naruszenie jednego z podstawowych obowiązków, jakie winien przestrzegać organ sporządzający plan zadań ochronnych jak również rodzi pytanie o rzetelność dokumentacji projektu planu i już z powyższej przyczyny uzasadnia wniesienie zastrzeżeń, co do wskazań do zmian w tych planach.

Uwag nie uwzględniono. Wprowadzenie wskazań do zmian w istniejących studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (dalej: SUiKZP) i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (dalej: mpzp) wynika z art. 28 ust. 10 pkt 5 cyt. ustawy o ochronie przyrody. Przepis ten uprawnia do wprowadzania w PZO wskazań do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

Na etapie realizacji projektu PZO wykazano, że konieczne jest wprowadzenie zmian do ww. dokumentów planistycznych w celu ochrony żółwia błotnego (str. 25-30 dokumentacji planu). Na obszarach objętych mpzp znajdują się stanowiska żółwia błotnego – głównego przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 – oraz miejsca gdzie wyznaczono miejsca ochrony dla tego gatunku. Zarówno opracowanie mpzp jak i sporządzanie PZO są procesami dynamicznymi i długotrwałymi. Uzgodnienie obowiązujących dokumentów planistycznych przez RDOŚ nastąpiło na podstawie najlepszej, dostępnej wiedzy, nieraz na długo przed ustanowieniem samego dokumentu. W okresie tym postęp wiedzy eksperckiej dostarczał nowych danych o walorach danego terenu, w tym o występowaniu tak skrytego gatunku, jakim jest żółw błotny. Dane te pochodziły m.in. z inwentaryzacji wykonanej na potrzeby PZO, inwentaryzacji wykonanych na potrzeby raportów o oddziaływaniu na środowisko dla planowanej przebudowy drogi krajowej nr 16, badań własnych jednostek naukowych, realizacji projektu LIFE (Protection of Emys orbicularis and amphibians in the North European lowlands), opracowania planu zarządzania gatunkiem dla Polski północno-wschodniej. Stąd na etapie opracowania PZO (nawet 1-2 lata po ustanowieniu wymienionych w uwadze dokumentów) organ dysponował nową wiedzą w tym zakresie, co pozwoliło na sformułowanie odpowiednich wskazań mających na celu ograniczenie, zidentyfikowanych wówczas negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony obszaru.

- 4. Przypomnieć ponownie trzeba, iż miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązują na obszarze objętym sporządzanym planem zadań ochronnych, a ich zapisy winny zostać uwzględnione w planie zadań ochronnych. Zgodnie zaś z art. 14 ust. 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plany miejscowe są aktami prawa miejscowego. Stosownie do treści art. 87 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oznacza to, że plany te są źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze działania Gminy Mrągowo, co winien mieć na uwadze Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie. W konsekwencji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie winien uwzględnić zapisy tych planów w planie zadań ochronnych.*

Dlatego wskazuje się brak możliwości wprowadzenia przewidzianych projektem zarządzenia wskazań do zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Uwagi nie uwzględniono. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalane są jako akty prawa miejscowego, podobnie jak zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska ustanawiające plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. O ile nie ma przepisu prawnego, wskazującego na konieczność uwzględnienia zapisów mpzp w PZO, o tyle art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody wskazuje, że

jego częścią są wskazania do zmian w istniejących. Zatem to zapisy PZO muszą zostać uwzględnione podczas dokonywania zmian w studiach i mpzp.

Ustalone w PZO wskazania nie oznaczają bezwzględnej konieczności wprowadzania wynikających z nich zmian zaraz po ustanowieniu planu zadań dla ww. obszaru Natura 2000. Zapisy te należy uwzględnić wówczas, gdy będą wprowadzane zmiany we wspomnianych dokumentach planistycznych.

5. *Niezależnie jednak od powyższego zarzucić należy, iż wskazania do zmian zarówno w istniejących aktach planistycznych, w tym zarówno w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo, jak i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zawarte w Załączniku nr 9 do projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych nie są możliwe do wprowadzenia z uwagi na brak podstawy tych wskazań w projekcie planu zadań ochronnych jak też z uwagi na sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. W powyższym zakresie zarzucić należy, co następuje:*

a) *„Wprowadzenie zapisów odnośnie obszarów kluczowych dla ochrony miejsc lęgowych żółwia błotnego – 500 m wokół miejsc stałego występowania żółwi błotnych tak jak wskazano w załączniku nr 8” jest niemożliwe, albowiem z projektu planu ani z dokumentacji planu nie wynika, gdzie znajdują się stałe miejsca występowania żółwi błotnych i nie zinwentaryzowano takich miejsc (o czym jeszcze szerzej poniżej). Warto w tym miejscu zauważyć, że brak możliwości wprowadzenia takiego zapisu znajduje potwierdzenie również w tym, że jak wskazano w dokumentacji projektu planu żółwie „dość intensywnie przemieszczają się pomiędzy lokalnymi skupiskami” (por. str. 43 dokumentacji). Warto, zatem zapytać jak można ustalić obszary kluczowe dla stałych lęgów, skoro następuje (rzekomo) proces stałego przemieszczania się żółwi? Dalej zauważyć należy, że w odniesieniu do niektórych obszarów wprost wskazano na „Brak rozpoznania potencjalnych lęgów” (por. str.12 i 13 projektu zarządzenia dot. Nowy Sądów, Kosewa i Zawady) oraz na to, że m.in. „Obserwacje prowadzone w ciągu ostatnich lat nie pozwoliły w pełni udokumentować stałego występowania żółwi błotnych w tych miejscach” (por. str.51 dokumentacji). W świetle takich zapisów zapytać należy, w jaki sposób ustalono obszary kluczowe ochrony miejsc lęgowych, skoro nie ustalono samych miejsc lęgowych? Warto wreszcie zapytać, na jakiej podstawie ustalono obszary kluczowe dla ochrony tych miejsc na niemal całym obszarze Natura 2000, skoro na niektórych terenach w ogóle nie ustalono występowania lęgów żółwia błotnego?*

Uwagi nie uwzględniono. Projekt PZO dla obszaru Natura 2000 zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.) sporządza się na podstawie dostępnych informacji i niezbędnych prac terenowych, uzupełniających inwentaryzacji, określając charakterystyki jakościowe oraz uwarunkowania funkcjonowania przedmiotów ochrony. W przypadku niniejszego obszaru Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie przygotowując projekt PZO opierał się na dostępnych danych, m.in. na danych Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego (2008-2009), jak również na badaniach terenowych wykonanych na potrzeby opracowania PZO przez eksperta herpetologa, odpowiedzialnego za część merytoryczną PZO dotyczącą herpetofauny, w tym żółwia błotnego. Żółw błotny jest gatunkiem prowadzącym wyjątkowo skryty tryb życia, przystępującym do aktywności rozrodczej dopiero po kilkunastu latach życia. Wskazane obszary kluczowe do ochrony żółwia, obejmujące strefy wynoszące 500 m, wynikają z biologii gatunku, który wymaga zachowania siedlisk w otoczeniu oczek wodnych i zadrzewień. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w zapisach rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie gatunków zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348; wcześniej Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1419). W świetle wyżej cyt. rozporządzenia, żółw błotny jest gatunkiem strefowym, dla którego wyznacza się strefy ochrony 1) ścisłej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 200 m i 2) częściowej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 500 m. Ma to gwarantować jego należytą ochronę w okresie rozrodu. Za ustaleniem 500 m strefy ochronnej wokół miejsc istotnych dla żółwia błotnego przemawia również fakt, że tak jak wskazano w uwadze do planu, „żółwie dość intensywnie przemieszczają się pomiędzy lokalnymi skupiskami”. Wprowadzenie strefy ochronnej 500 m wokół miejsc kluczowych dla ochrony żółwia błotnego nie oznacza bezwzględnego zakazu prowadzenia jakiegokolwiek działalności. Są to wskazania dla organów odpowiedzialnych za ochronę przyrody, aby w miejscach tych kierować się szczególną zasadą przezorności przed wydawaniem decyzji administracyjnych, mając na względzie możliwość negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony.

W projekcie PZO wyznaczono 500-metrowe obszary wokół miejsc stałego występowania żółwi błotnych, które mają za zadanie ochronę tych miejsc przed planowaną zabudową mieszkaniową, oddaloną od

istniejących zabudowań, powodującą zajęcie, a w konsekwencji zniszczenie terenów istotnych dla gatunku. Założono jednocześnie, że w obszarach tych znajdują się wszystkie lęgowiska tego gatunku. Według opinii eksperta herpetologa, żółw błotny jest gatunkiem bardzo wrażliwym na bezpośredni kontakt z człowiekiem szczególnie podczas składania jaj, a zaniepokojone samice często w takich sytuacjach rezygnują z lęgów. Z tego względu wskazana strefa może zminimalizować negatywny wpływ człowieka na żółwie w tym newralgicznym okresie.

Stanowisko Zawady jest stałym miejscem występowania żółwi błotnych. Na obszarze tym, prowadzone były przez kilka lat badania telemetryczne. Na badanym terenie stwierdzono stałą obecność dwóch osobników z założonymi nadajnikami. Dodatkowo, na zachód od użytku ekologicznego Zawady obserwowano samice znoszącą jaja. Częściowa wymiana osobników nie powoduje, że miejsce to nie jest stałym miejscem występowania żółwia błotnego (świadczą o tym udokumentowane obserwacje żółwi od 1988 roku). Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348), mówi właśnie o miejscach regularnego przebywania i miejscach rozrodu zwierząt. Ponadto częściowa wymiana osobników pomiędzy miejscami występowania świadczy o znaczeniu tych miejsc dla szeroko rozumianej populacji. Dlatego należy stwierdzić, że rozlewisko Zawady spełnia całkowicie to kryterium.

Również w opinii dr Jerzego Kruszelnickiego, wykonanej na zlecenie Gminy Mragowo, wskazuje się na negatywne skutki postępującej zabudowy na populację żółwia błotnego. Jako przykłady podaje się stanowiska żółwia przy jeziorach Kuc i Probarskim oraz przy zachodniej zatoce jeziora Czos, gdzie populacji grozi zanik w wyniku nowej zabudowy mieszkaniowej. Kolejnym argumentem wskazanym w przytaczanej opinii jest fakt, że najważniejszą rzeczą w ochronie żółwia błotnego na terenie Gminy Mragowo jest ograniczenie w zlewni jezior: Wierzbowskiego i Dobrzynek zabudowy i chemizacji rolnictwa. Według opinii autora, jeziora te powinny podlegać ochronie wraz z ciekami łączącymi je z jeziorem Czos oraz otaczającymi olsami. Olsy stanowią bowiem doskonałą kryjówkę przed ptakami krukowatymi dla młodych osobników żółwi. Wskazuje on również, że ochronie powinna podlegać wspólna zlewnia jezior Kuc i Probarskiego.

W ocenie tutejszej Dyrekcji wprowadzenie jednoznacznego zapisu dotyczącego ochrony miejsc lęgowych w strefie wynoszącej 500 m wokół nich, jedynie dla nowej zabudowy, będzie stanowić podstawę do właściwej ochrony gatunku – głównego przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000. Jak wskazano wcześniej, ustalone w PZO wskazania do dokumentów planistycznych nie oznaczają bezwzględnej konieczności wprowadzania wynikających z nich zmian zaraz po ustanowieniu planu. Zapisy te należy uwzględnić wówczas, gdy będą wprowadzane zmiany we wspomnianych dokumentach planistycznych.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż wskazanie miejsc ochrony w promieniu 500 m od miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunku jest jak najbardziej wskazane, zwłaszcza w tak cennym przyrodniczo obszarze, jakim jest użytek ekologiczny Zawada.

- b) *Niemożliwym do wprowadzenia i sprzecznym z obowiązującym prawem jest „Wprowadzenie zapisu odnośnie likwidacji nielegalnej zabudowy w 100 m pasie ochronnym wokół jezior”. Przepisy obowiązującego prawa nie przewidują wprowadzania ani w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ani w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących postępowania z nielegalną zabudową. W szczególności wprowadzenia takich zapisów nie przewiduje ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ani rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 26 sierpnia 2003 r. w sprawie zakresu projektu miejscowego planu, zagospodarowania przestrzennego. Sposób postępowania z nielegalną zabudową uregulowany jest bowiem w ustawie Prawo budowlane, w szczególności w art. 48-51 tej ustawy. Niezależnie od powyższego wskazanie w tym zakresie jest niejasne i nie precyzuje, jaka konkretnie zmiana miałaby zostać wprowadzona.*

Uwagę uwzględniono. Zapisy w projekcie zarządzenia zostały zmodyfikowane – wskazanie zostało usunięte.

- c) *Niemożliwym i sprzecznym z obowiązującym prawem jest „ Wprowadzenie zapisu odnośnie konieczności likwidacji dzikich wysypisk śmieci na terenie obszaru Natura 2000”. Tego rodzaju zapisy nie są materia, którą można wprowadzić w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ani w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W szczególności wprowadzenia takich zapisów nie przewiduje ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań*

i kierunków zagospodarowania przestrzennego ani rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Niezależnie od powyższego wskazanie w tym zakresie jest niejasne i nie precyzuje, jaka konkretnie zmiana miałaby zostać wprowadzona.

Uwagę uwzględniono. Zapisy w projekcie zarządzenia zostały zmodyfikowane – wskazanie zostało usunięte.

- d) *Niemożliwym i sprzecznym z obowiązującym prawem jest „Wprowadzenie zapisu odnośnie konieczności przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000 wszczynanej na podstawie art. 96 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko”. Wskazany przepis powołanej ustawy nie przewiduje obligatoryjnego zastosowania takiej procedury, lecz pozostawia tę materię do rozważenia właściwemu organowi i pozostawia do uznania takiego organu konieczność przeprowadzenia takiej procedury. Plan zadań ochronnych nie może w tym zakresie modyfikować zapisów ustawy, gdyż jest to działanie rażąco sprzeczne z hierarchią źródeł prawa i ingerowałoby w przyznane ustawą uprawnienia dla właściwego organu. Przepisy aktu wykonawczego (w tym wypadku zarządzenia) nie mogą ingerować w określoną przepisami ustawowymi procedurę wydawania jakichkolwiek decyzji administracyjnych. Takie zapisy pozostają w sprzeczności z regulowaną w dziale V (pt. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz obszar Natura 2000) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, póź. 1227 ze zm.) procedurą wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz oceną oddziaływania na obszar) Natura 2000 przeprowadzaną w toku postępowania w sprawie uzyskania tzw. zezwoleń inwestycyjnych.*

Uwagę uwzględniono częściowo. W zapisie wskazano na konieczność przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, a nie konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Tryb procedury określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku..., a jej pierwszym elementem jest rozważenie możliwości negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 planowanej inwestycji przez organ wydający stosowne zezwolenie, np. decyzję o warunkach zabudowy. Wszczęcie procedury nie jest równoznaczne z przeprowadzeniem oceny.

W celu wyeliminowania odwołania do uregulowań ww. ustawy wskazany w załączniku nr 9 zapis został zmodyfikowany. W przypadku wskazań do studiów uwarunkować i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin otrzymał brzmienie: „Wprowadzenie zapisu informującego, że realizacja nowych inwestycji, w tym zabudowy, może znacząco negatywnie wpływać na przedmioty ochrony obszaru, jego integralność oraz spójność sieci Natura 2000, zgodnie ze wskazanym w planie zadań ochronnych katalogiem zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Każdorazowo przed realizacją inwestycji w obszarze Natura 2000 należy szczegółowo rozważyć ich wpływ na ten obszar Natura 2000”.

W przypadku wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego otrzymał brzmienie: „Wprowadzenie zapisu wykluczającego realizację nowych inwestycji, w tym zabudowy, mogących znacząco negatywnie wpływać na przedmioty ochrony obszaru, jego integralność oraz spójność sieci Natura 2000, naruszających katalog zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 określony w planie zadań ochronnych”.

6. *Nie uwzględnienie zapisów dotyczących 200-metrowej strefy ochronnej w projekcie zarządzenia. Brak uzasadnienia dla wprowadzenia konieczności istnienia 500-metrowej strefy ochronnej.*

W odniesieniu do przewidzianego projektem zarządzenia i nałożonego na gminy wymogu wprowadzenia 500-metrowej strefy ochronnej wiążącej się z zakazem zabudowy (ograniczanie nowej zabudowy poza istniejącymi siedliskami mieszkalnymi na stanowisku żółwia błotnego oraz terenie 500m od wskazanych stanowisk - str.17 pkt,14), zarzucić trzeba również, że projekt zarządzenia w sprawie planu zadań ochronnych nie uwzględnia zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jak wskazywano akty te, uzgadniane przed ich ustanowieniem z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Olsztynie, przewidują strefę ochronną (związaną z zakazem zabudowy) wynoszącą 200 m. Nie wyjaśniono w żaden sposób powodów zmiany stanowiska RDOŚ w tym zakresie.

Jak wskazywano ustanowienia takiej strefy nie uzasadniają przepisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, bowiem

zastosowanie tych przepisów winno być poprzedzone rzetelną analizą naukową i wynikami inwentaryzacji przyrodniczej dotyczącej występowania gatunku objętego ochroną, której nie przeprowadzono (por. szerzej poniżej). Najpierw, zatem należałoby potwierdzić wynikami inwentaryzacji przyrodniczej występowanie gatunku objętego ochroną, a dopiero w dalszej kolejności, po stwierdzeniu występowania tego gatunku, w zależności od uwarunkowań środowiskowych, w szczególności terenowych, ocenić, jaka strefa ochronna powinna być wprowadzona.

Ponadto należy zauważyć, że zgodnie z Załącznikiem nr 5 do powołanego Rozporządzenia wymóg promienia 500 m strefy ochrony od miejsca rozrodu i regularnego przebywania dotyczy ochrony okresowej od 1 marca do 30 września, dla ochrony zaś stałej całorocznej przewidziano ustanawianie stref w promieniu 200 m. Już z powyższego rozporządzenia wynika, że dla ochrony tego gatunku nie istnieje potrzeba ustanawiania stałej ścisłej strefy ochrony w promieniu 500 m, ze wszystkimi wynikającymi z takiej ochrony zakazami.

Wreszcie należy zauważyć, że w strefie takiej nie można a priori wprowadzać absolutnego zakazu zabudowy. Art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody zabrania podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszarów Natura 2000. Nie oznacza to jednak bezwzględnego zakazu prowadzenia czy ograniczenia działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej, jeśli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. Tymczasem takie właśnie działanie nałożone zostało w projekcie planu zadań ochronnych na właściwych starostów i gminy i to pomimo tego, iż na chwilę obecną brak jest nawet danych potwierdzających, iż gatunek objęty ochroną w ogóle na obszarze tym występuje. Zauważyć należy, że skoro celem utworzenia planu zadań ochronnych jest konieczność utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony stanu siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, to obecność takiego gatunku musi być najpierw na danym obszarze ponad wszelką wątpliwość stwierdzona, w przeciwnym, bowiem wypadku ochronie będzie podlegać wyłącznie teoretycznie występujący na danym obszarze gatunek, natomiast w sposób rzeczywisty i nadmiernie restrykcyjny (w szczególności wbrew konstytucyjnej zasadzie proporcjonalności) ograniczeniu będzie podlegać prawo własności.

Dodać należy, iż zgodnie z zasadą subsydiarności i decentralizacji władzy publicznej samorząd gminny wyposażony jest przez ustawodawcę w poszczególnych ustawach prawa materialnego w najszersze kompetencje do tworzenia samorządowego prawa miejscowego. Skoro Gmina w swojej regulacji (akcie prawa miejscowego) wprowadziła zapisy dotyczące ochrony przyrody na tym terenie, brak jest podstawy do wkraczania w tę materię przez organy państwowe i wprowadzania dodatkowych regulacji. Skoro zasada subsydiarności wskazuje na powinność przekazywania zadań publicznych do wykonywania samorządowi terytorialnemu, to konsekwentnie należy respektować działania podjęte celem realizacji tych zadań i nie wkraczać w zakres powierzony organom samorządowym.

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie gatunków zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348; wcześniej Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1419) dla żółwia błotnego wyznacza się strefy ochrony 1) ścisłej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 200 m i 2) częściowej, obejmującą miejsca rozrodu i regularnego przebywania oraz obszar w promieniu 500 m. W strefach tych obowiązują zakazy wskazane w art. 60 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody. Ustanowienie strefy następuje w drodze decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Proponowane w niniejszym planie zapisy, dotyczące wyznaczenia stref ochronnych (a nie stref ochrony) są mniej restrykcyjne. Tutejsza Dyrekcja jest w posiadaniu wystarczających, udokumentowanych danych o występowaniu żółwia błotnego w granicach obszaru Natura 2000, by móc zaplanować zarówno działania ochronne dla tego gatunku, jak również kwestionowane wskazania do dokumentów planistycznych służące ochronie jego siedlisk.

Od czasu realizacji powyższego projektu oraz pierwszych propozycji wyznaczenia stref minęło ponad 10 lat. W związku z tym, wiedza o tych miejscach jest znacznie większa, co wpływa także na proces opracowania i uzgadniania poszczególnych dokumentów przez organy administracji. Zarówno opracowanie mpzp jak i sporządzanie PZO są procesami dynamicznymi i długotrwałymi. Uzgodnienie obowiązujących dokumentów planistycznych przez RDOŚ nastąpiło na podstawie najlepszej, dostępnej wiedzy, nieraz na długo przed ustanowieniem samego dokumentu. W okresie tym postęp wiedzy eksperckiej dostarczał nowych danych o walorach danego terenu, w tym o występowaniu tak skrytego gatunku, jakim jest żółw błotny. Dane te pochodziły m.in. z inwentaryzacji wykonanej na potrzeby PZO, inwentaryzacji wykonanych na potrzeby raportów o oddziaływaniu na środowisko dla planowanej przebudowy drogi

krajowej nr 16, badań własnych jednostek naukowych, realizacji projektu LIFE (Protection of Emys orbicularis and amphibians in the North European lowlands), opracowania planu zarządzania gatunkiem dla Polski północno-wschodniej. Stąd na etapie opracowania PZO (już 1-2 lata po ustanowieniu wymienionych w uwadze dokumentów) organ dysponował nową wiedzą w tym zakresie, co pozwoliło na sformułowanie odpowiednich wskazań mających na celu ograniczenie, zidentyfikowanych wówczas negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony obszaru.

7. *Brak możliwości ustanawiania ograniczeń prawa własności zarządzeniem w sprawie planu zadań ochronnych i bez koniecznej weryfikacji przedmiotów ochrony.*

W odniesieniu do działań ochronnych przewidzianych zapisami Załącznika nr 5 do projektu zarządzenia zarzucić również należy, że zawiera on nakazy podejmowania działań skierowane do właścicieli, zarządców, starostów czy gmin, które nie mogą być nakładane aktem tego rządu. Ponownie zauważyć trzeba, że ponieważ zawarty w art. 28 ustawy o ochronie przyrody zakres delegacji ustawowej do wydania zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie planu zadań ochronnych nie przewiduje takiej możliwości, nie może stanowić podstawy do wprowadzenia zakazów, których celem jest ograniczenie konstytucyjnego prawa własności. Delegacja do wydania zarządzenia w sprawie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 nie przewiduje wyraźnie takiej możliwości, co oznacza, że w akcie prawnym tej rangi (wykonawczym) zakazy ingerujące w konstytucyjne prawo własności nie mogą być wprowadzone. Takie stanowisko było wielokrotnie prezentowane w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Tymczasem w wielu miejscach projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych, w tym w szczególności w Załączniku nr 5 pojawiają się zapisy, które w sposób ewidentny bez podstawy prawnej i merytorycznej ograniczają prawo własności (są równoznaczne z wywłaszczeniami praw), a mianowicie zapisy dotyczące pogłębienia dwóch istniejących zagłębień, ugorowania fragmentów pola o wystawie południowej, zmiany użytkowania z rolnego na użytkowanie w formie łąki kośnej lub pastwiska, ograniczenia nowej zabudowy (ograniczenie budowy nowych budynków mieszkalnych poza istniejącymi siedliskami w promieniu 500 m od miejsc bytowania żółwia błotnego), odlesiania, zmiany użytkowania z rolnego na użytkowanie jako łąka kośna lub pastwisko, ograniczania prac obniżających poziom wody, zaniechanie prac obniżających poziom wody na terenie stanowiska żółwia błotnego oraz w promieniu 100 m od stanowiska. Dodać trzeba, że szereg działań wskazywanych jako konieczne celem eliminacji zagrożeń i prowadzących do ograniczenia wszelkich nowych działań na nieruchomościach o obszarze kilkudziesięciu hektarów uzasadniane jest jak wskazywano w oparciu niezawerifikowane dane z powoływaniem się na istnienie potencjalnych legowisk (por. np. pkt.4.1.2.5. dokumentacji str. 62).

Uwagi nie uwzględniono. Dane dotyczące występowania żółwia błotnego w przedmiotowym obszarze Natura 2000 są bezsporne i potwierdzone przez wielu ekspertów. Dają one podstawy do określenia zagrożeń, celów działań ochronnych oraz działań ochronnych i wskazań do dokumentów planistycznych.

Ponadto należy wyjaśnić, że ochrona prawa własności gwarantowana jest przepisami art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która dopuszcza ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, w tym prawa własności, pod warunkiem, że ustanowione są w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Zgodnie z art. 64 ust. 3 własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. To samo tyczy się ograniczenia wolności działalności gospodarczej, które jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny (por. art. 22 Konstytucji). Kwestie związane z dopuszczalnością ograniczenia praw, zostały uregulowane w art. 31 ust. 3 Konstytucji, który przewiduje, iż ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw stosuje się w demokratycznym państwie m.in. dla ochrony środowiska. Z kolei w myśl art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232) ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości może nastąpić m.in. poprzez poddanie ochronie obszarów lub obiektów na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Także w myśl art. 140 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 121) właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy i rozporządzać nią zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swojego prawa, ale w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego. Wobec tego stwierdzić należy, że ograniczenie prawa własności jak i wolności swobody gospodarczej wprowadzone przepisem

prawa miejscowego, wydanym na podstawie ustawy, ze względu na wymóg ochrony środowiska – ma rangę ustawową. Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

8. *Brak inwentaryzacji, weryfikacji, analizy i oceny stanu i potrzeb ochrony przedmiotów ochrony na przedmiotowym obszarze. Brak podstawy dla wprowadzenia zapisów projektu planu zadań ochronnych i błędne uczynienie z tej koniecznej podstawy celu planów zadań ochronnych (błędne odwrócenie kolejności działań).*

a. *Wskazać należy, że wbrew postanowieniom § 3 pkt 2) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r., nie zgromadzono i nie zweryfikowano ani nie uzupełniono informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ochrony, w tym dotyczących uwarunkowań geograficznych i przyrodniczych, a także uwarunkowań wynikających z istniejących form ochrony przyrody innych niż obszar i celów ochrony obszaru, a także występowania przedmiotów ochrony oraz opisu ich stanu, zagrożeń, wymogów i możliwości ochrony. Wbrew postanowieniom § 3 pkt 3) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. nie dokonano oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony, dokonywaną na podstawie dostępnych informacji i niezbędnych prac terenowych uzupełniających inwentaryzację, nie ustalono parametru powierzchni i rozmieszczenia siedliska, parametru struktury poszczególnych wydziałów siedliska przyrodniczego, z uwzględnieniem stanu ochrony jego typowych gatunków oraz procesów ekologicznych zachodzących w tym wydziale, w porównaniu ze strukturą i procesami typowymi dla właściwego stanu ochrony siedliska, parametru stanu populacji, z uwzględnieniem liczebności i rozmieszczenia gatunku w obszarze ani parametru siedliska gatunku, z uwzględnieniem wielkości i jakości poszczególnych wydziałów siedliska gatunku w porównaniu z cechami siedliska gatunku typowymi dla właściwego stanu ochrony.*

Uwagi nie uwzględniono. Projekt PZO został sporządzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz wytycznymi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska opracowanymi na potrzeby realizacji projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych na obszarze Polski”, w ramach którego niniejszy plan został sporządzony.

b. *Jak już wyżej wspomniano w odniesieniu do niektórych obszarów wprost wskazano na „Brak rozpoznania potencjalnych łągowisk” (por. str. 12 i 13, Załącznik nr 3 do projektu zarządzenia dot. Nowy Sądów, Kosewa i Zawady) oraz na to, że m.in. że „Obserwacje prowadzone w ciągu ostatnich lat nie pozwoliły w pełni udokumentować stałego występowania żółwi błotnych w tych miejscach” (por. pkt. 3.1.1.5., str. 51 dokumentacji). Jak wskazano w uzasadnieniu projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych oceny stanu przedmiotów ochrony dokonano na podstawie standardowego formularza danych (SDF) oraz bliżej niesprecyzowanej „weryfikacji zwierząt w terenie”. Nie można uznać, iż formularz ten przedstawia aktualny stan faktyczny tego obszaru, chociażby z tej przyczyny, iż od jego opracowania minęło ponad 6 lat. Jak wskazywano podobne zastrzeżenia można mieć do aktualności badań terenowych wykonanych na potrzeby planu zadań ochronnych. Dodatkowo Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie przedstawił wyników badań terenowych jak również nie wskazał kwalifikacji osoby, która je wykonała ani szczegółowego opisu metodyki, która była stosowana na potrzeby tychże badań.*

Jak również wskazywano dla przygotowania i ustanowienia planu zadań ochronnych niezbędne jest przeprowadzenie aktualnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo. Tymczasem jak wynika z uzasadnienia projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych inwentaryzacja taka nie została przeprowadzona a jej przeprowadzenie jest dopiero przewidziane jako cel planu zadań ochronnych!

Zarzut ten znajduje potwierdzenie w szeregu zapisów projektu zarządzenia jak i dokumentacji w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych, z których wynika, że:

- *„Jednym z istotniejszych działań ochronnych w doniesieniu do siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej dotyczącej ich występowania w celu zaplanowania właściwej ich ochrony” (por. str. 31 projektu zarządzenia),*

- w ramach działań ochronnych przewidziano m.in. wykonanie inwentaryzacji wszystkich siedlisk przyrodniczych, hamowanie sukcesji na terenach stanowiących potencjalne legowiska żółwia błotnego, monitoring słabo poznanych miejsc bytowania żółwia błotnego, dodatkowe badania liczebności oraz wykorzystania siedlisk przez żółwia błotnego (por. w szczególności pkt. 1, 9, 19, 28 Załącznika nr 5 do projektu zarządzenia),
- ogólnym celem ochronnym jest m.in. dopiero inwentaryzacja przedmiotów ochrony (por. pkt. 5.1. zapisów dokumentacji projektu planu, str. 67).

Pomimo tego w projekcie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych wprowadzono zidentyfikowano szereg rzekomo istniejących i potencjalnych zagrożeń (por. Załącznik nr 3), przewidziano szereg działań ochronnych nakładających obowiązki na właścicieli i zarządców nieruchomości jak i na organy administracji publicznej oraz gminy, (por. Załącznik nr 5) i wprowadzono wskazania do zmian w aktach planistycznych (Załącznik nr 9).

Taki sposób postępowania jest niezgodny z postanowieniami powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r., a przy tym opiera się na hipotetycznych (bo nie zweryfikowanych) założeniach. Dodać przy tym należy, że niedopuszczalnym jest ponadto z punktu widzenia zasad demokratycznego państwa prawnego i ochrony własności, aby wprowadzać do projektu planu zadań ochronnych daleko idące ograniczenia w korzystaniu ze znajdujących się w obrębie obszaru nieruchomości bez uprzedniego potwierdzenia konkretnymi wynikami inwentaryzacji, iż na nieruchomościach tych w ogóle znajduje się gatunek, który w ramach tego obszaru podlega ochronie, a jeśli się znajduje, gdzie dokładnie i w jakiej liczbie.

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z wytycznymi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska „Opracowanie planu zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000” (wersja 2009 i późniejsze): „Projekt PZO sporządza się na bazie wiedzy o obszarze Natura 2000 jaka jest dostępna i jaką da się uzyskać podczas procesu planowania. W ramach tego procesu należy przeprowadzić prace terenowe w takim zakresie, w jakim jest to potrzebne do pilnego zaplanowania ochrony. Jeżeli zostanie wykazana potrzeba bardziej gruntownego uzupełnienia wiedzy, które w najbliższej przyszłości będzie niezbędne do ochrony obszaru, może to być ujęte w jednym z planowanych działań”. Zatem z uwagi na brak wystarczającej wiedzy o siedliskach przyrodniczych oraz gatunkach roślin w PZO zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy. Podobnie w przypadku mniej znanych terenów występowania żółwia błotnego. Zaplanowano natomiast najpilniejsze działania ochronne. Podsumowując, projekt PZO dla analizowanego obszaru został wykonany zgodnie z wytycznymi.

- c. Zarzucić również należy, że wbrew postanowieniu §3 pkt. 4) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. nie dokonano oceny prawdopodobnych kierunków zmian uwarunkowań przyrodniczych, społecznych i gospodarczych i ich wpływu na parametry przedmiotów ochrony.

Wbrew postanowieniu §3 pkt. 6) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r., ustalenie działań ochronnych nastąpiło bez wskazania, które z działań ochronnych zapewniających możliwość monitoringu są działaniami obligatoryjnymi, a które fakultatywnymi. Wbrew postanowieniu §3 pkt. 6) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. nie wskazano również zakresu prac przewidzianych do realizacji, termin oraz częstotliwości realizacji, technicznych uwarunkowań i szacowanych kosztów (o czym szerzej jeszcze poniżej).

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z § 3 pkt 4 cyt. rozporządzenia dokonano oceny prawdopodobnych kierunków zmian uwarunkowań przyrodniczych, społecznych i gospodarczych i ich wpływu na parametry przedmiotów ochrony, co znalazło odzwierciedlenie w ocenie stanu ochrony przedmiotów ochrony, przy ocenie parametru „Szanse zachowania gatunku”. Dokonując tej oceny należy mieć bowiem na uwadze istnienie lub możliwość zaistnienia istotnych negatywnych oddziaływań oraz przewiduje się możliwość wystąpienia zagrożeń lub negatywnych zmian w populacji i siedlisku. Przekształcenia siedlisk zależą natomiast, oprócz uwarunkowań przyrodniczych, od uwarunkowań społecznych i gospodarczych. Zgodnie z § 3 pkt 6 cyt. rozporządzenia wskazano działania ochronne zapewniające możliwość monitoringu celów działań ochronnych. Dodatkowo dla części działań dla obszaru znajdującego się na terenie gospodarstwa rolnego lub jego części wprowadzono podział na działania obligatoryjne oraz fakultatywne. Zgodnie z postanowieniami § 3 pkt 6 wskazano zakres prac przewidzianych do realizacji czyli określono planowane działania ochronne, terminy oraz częstotliwości ich realizacji oraz szacowane koszty.

9. Nie wyjaśnienie wątpliwości dotyczących rzetelności opracowań powoływanych dla zasadnienia zapisów planu zadań ochronnych i sztucznego wprowadzania przedmiotu ochrony.

Treść projektu zarządzenia i dokumentacji planu potwierdza, że nie wyjaśniono zarzutów dotyczących autorów opracowań, które powoływane są w projekcie planu zadań ochronnych. Nie został również wyjaśniony problem sztucznego wprowadzania przedmiotów ochrony.

Zapisy dokumentacji projektu planu mówiące, iż rzekomo żółwie „dość intensywnie przemieszczają się pomiędzy lokalnymi skupiskami” /jakby w naturze żółwia była znaczna ruchliwość/ (por. str. 43 dokumentacji), oraz zapisu o dużej zmienności genetycznej żółwia (pkt. 2.6.3.1. str. 43 dokumentacji) dodatkowo potwierdzają, iż w tym zakresie istnieją poważne wątpliwości, które wyjaśnione winny zostać rzetelnymi badaniami i inwentaryzacją przyrodniczą. Jak wskazywano stanowisko, iż introdukcja taka miała miejsce znajduje potwierdzenie w opracowaniach naukowych dotyczących ochrony żółwia błotnego (zob. np. S. Mitrus: „Wielkość kilkuletnich żółwi błotnych (*Emys orbicularis*) „dzikich” i wypuszczanych w ramach czynnej ochrony gatunku. Materiały VIII Ogólnopolskiej Konferencji Herpetologicznej. Biologia płazów i gadów - ochrona herpetofauny: 75-76. Kraków 27-28 września 2006, zob. również Z. Bogdaszewska, 2008. European pond turtle *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) – occurrence in North-Eastern Poland (Warmińsko-Mazurski Province). *Acta Biol. Univ. Daugavp.*, 8(1): 57- 62). Powyższe rodzi uzasadnione podejrzenie, iż w ten sposób sztucznie wykreowano problem żółwia i jego ochrony, który nie występował na obszarze objętego ochroną Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo - kosztem interesów mieszkańców Gminy Mrągowo.

Zauważyć należy, że wskazany problem dotyczy nie tylko żółwia błotnego, ale i innych zwierząt. Zarzut ten znajduje potwierdzenie np. w odniesieniu do sztucznego wprowadzania rybi (por. http://www.wspolczesna.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20140226/WARMIA_I_MAZUR_Y/140229741).

W powyższym kontekście należy zauważyć, że zarówno obecne, jak i poprzednio obowiązujące przepisy z zakresu ochrony przyrody nie dopuszczały dowolnego przemieszczania czy wprowadzania do środowiska przyrodniczego zwierząt lub roślin, lecz przewidywały ograniczenia w tym zakresie, regulując sposoby przemieszczania, zakazy i odstępstwa od nich oraz przypadki, w których przemieszczanie czy wprowadzenie do środowiska było możliwe jak i organy podejmujące decyzje w tym zakresie. Wskazać w tym miejscu trzeba w szczególności na art. 27b ust. 1 pkt.8 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody, art. 52 ust. 1 pkt. 15 i 16 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, § 6 pkt. 13 i 14 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną oraz § 7 pkt.3, 16 i 17 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dochowanie w przedmiotowej sprawie wymogów wynikających w szczególności ze wskazanych powyżej przepisów jest obowiązkiem odpowiednich organów, a wynik ustaleń dokonanych w tym zakresie ma podstawowe znaczenie dla kształtu planu zadań ochronnych. Nie sposób, bowiem uznać, że plan zadań ochronnych Natura 2000 ma chronić stan przyrody niemający z naturą nic wspólnego (stan przyrody sztucznie wykreowany).

Jak podnoszono brak jest ponadto podstaw aby lekceważyć aktualne stanowisko i obserwacje mieszkańców Gminy Mrągowo dotyczące żółwia błotnego czy kwestionować aktualną opinię dr Jerzego Kruszelnickiego, w oparciu o jego wcześniejsze opracowania. Ponownie podkreślić należy, że plan zadań ochronnych należy sporządzić w oparciu o aktualne badania, co wynika w szczególności z § 3 pkt 1) - 3) rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Podstawą do sporządzenia planu zadań ochronnych nie mogą być, zatem w szczególności same artykuły naukowe ani rzekome badania sprzed wielu lat, na które powołuje się RDOŚ w Olsztynie.

Dodać należy, że okoliczność, że właściciele nieruchomości na terenie Zawady sami podejmowali działania celem ochrony żółwia potwierdza jedynie, że mieszkańcy Gminy Mrągowo są zainteresowani ochroną przyrody, ale jedynie w niezbędnym zakresie i po wyjaśnieniu wszystkich kwestii dotyczących przesłanek zastosowania form ochrony przyrody.

Uwagi nie uwzględniono. Brak podstaw do podważania danych o występowaniu żółwia błotnego w granicach obszaru Natura 2000 oraz badań wykonanych przez eksperta w odniesieniu do żółwia błotnego.

Kwestię „sztucznego wprowadzania” żółwia błotnego na teren Ostoi, tutejsza Dyrekcja wyjaśniała we wcześniejszej korespondencji z gminą Mrągowo. Bezsprzecznie gatunek ten występuje naturalnie na tym terenie. Ich występowanie na omawianym obszarze zostało udokumentowane i potwierdzone m.in. w roku

1988 w sprawozdaniu działalności Naukowego Koła Zoologów ART w Olsztynie, którego opiekunem był prof. Janusz Terlecki: „Prowadzone były szczegółowe prace w Cudnochach oddalonych w linii prostej od Zawad w odległości 3,5 km. Odległość ta, to dystans stałych przemieszczeń żółwi. Istnieje tam najliczniejsza w tych okolicach grupa aktywnych rozrodczo zwierząt, przemieszczająca się po okolicy. Oznakowano indywidualnie ponad 20 osobników”. Dlatego stawianie tezy o „sztucznym wprowadzaniu” żółwi na teren tego obszaru Natura 2000 oraz podważanie na podstawie niesprawdzonych informacji, badań osób, które od wielu lat zajmują się naukowo ww. gatunkiem jest nieuzasadnione.

Przywołana opinia dr Jerzego Kruszelnickiego, wykonana na zlecenie Gminy Mrągowo, była brana pod uwagę na etapie opracowania ostatecznej wersji dokumentu. Autor wskazuje w niej na negatywne skutki postępującej zabudowy na populację żółwia błotnego. Jako przykłady podaje się stanowiska żółwia przy jeziorach Kuc i Probarskim oraz przy zachodniej zatoce jeziora Czos, gdzie populacji grozi zanik w wyniku nowej zabudowy mieszkaniowej. Kolejnym argumentem wskazanym w przytaczanej opinii jest fakt, że najważniejszą rzeczą w ochronie żółwia błotnego na terenie Gminy Mrągowo jest ograniczenie w zlewni jezior: Wierzbowskiego i Dobrzynek zabudowy i chemizacji rolnictwa. Według opinii autora, jeziora te powinny podlegać ochronie wraz z ciekami łączącymi je z jeziorem Czos oraz otaczającymi olsami. Olsy stanowią bowiem doskonałą kryjówkę przed ptakami krukowatymi dla młodych osobników żółwi. Wskazuje on również, że ochronie powinna podlegać wspólna zlewnia jezior Kuc i Probarskiego.

Uwaga dotycząca wprowadzenia rysia na wskazany teren nie była rozważana – nie dotyczy przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 ani zapisów poddanych konsultacjom.

10. *Zaniechanie zgromadzenia informacji i ich weryfikacji w zakresie uwarunkowań społecznych, gospodarczych i kulturowych, kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego. Brak wskazania szacowanych kosztów realizacji działań ochronnych.*

Wbrew postanowieniom §3 pkt. 2) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r., nie zgromadzono i nie zweryfikowano ani nie uzupełniono informacji istotnych dla ochrony dotyczących uwarunkowań społecznych, gospodarczych i kulturowych, kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego. Sprzecznie z postanowieniem § 3 pkt.6) lit. f) powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. nie wskazano również szacowanych kosztów realizacji działań, które są koniecznym elementem planu zadań ochronnych. Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych nie zawiera żadnych zapisów odnoszących się do tej kwestii i chociażby wskazujących na przeprowadzenie analizy w tym zakresie, brak ich jest również w dokumentacji.

Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia projektu planu zadań ochronnych, jak również dokumentacja projektu w żaden sposób nie wskazują, by Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie przeanalizował koszty, jakie działania ochronne spowodują w sferze gospodarczej i tym samym społecznej dla całej Gminy Mrągowo i jej mieszkańców, oraz tego, kto i w jakiej formie koszty te poniesie. Z dokumentów tych wynika, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie zaniechał przeprowadzenia badań pozwalających zweryfikować celowość ograniczeń postulowanych w planie zadań ochronnych. Powyższe jak wspomniano nie tylko nie przysłuży się ochronie przyrody, lecz wprost przeciwnie spowoduje negatywne nastawienie mieszkańców Gminy Mrągowo do kwestii ochrony przyrody. Jak wskazywano należy pamiętać, że ochrona ta niewątpliwie będzie realizowana daleko skuteczniej, jeżeli spotka się ze społeczną akceptacją, opartą na przekonaniu, że postanowienia planu zadań ochronnych wynikają z rzeczywistych potrzeb ochrony przedmiotów ochrony, a nie bezrefleksyjnego mnożenia wszelkich zakazów ponad taką potrzebę.

Przypomnieć w tym zakresie należy, że koszty działań ochronnych, w tym realizacji wskazań do zmiany dokumentów planistycznych, w szczególności związanych z ewentualnym zwiększeniem ograniczeń zabudowy w stosunku do ograniczeń przewidzianych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego mogą być olbrzymie. W szczególności, bowiem uwzględnienie wskazań w zmienionych dokumentach planistycznych lub obowiązku przeprowadzenia zaleconych działań ochronnych skutkować będzie koniecznością najpierw zapłaty za te zmiany (procedura zmian do dokumentów planistycznych jest bardzo kosztowna), a następnie zapłaty odszkodowań właścicielom nieruchomości objętych zwiększonymi ograniczeniami. Należy zwrócić uwagę, iż obszar, którego dotyczy przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych obejmuje ponad 80% gruntów będących własnością prywatną. Wstępne szacunki kosztów takich odszkodowań wskazują, że problem dotyczy olbrzymich kwot, którymi zostaną obciążone jednostki publiczne. Koszty te można nieco zmniejszyć poprzez zastosowanie

art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., póź. 627 ze zm.) zgodnie z którym: „Jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybacka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń”. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie wyjaśnił, jakie środki finansowe posiada na rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych planem zadań ochronnych ograniczenia. Ponadto, ponieważ powołany przepis nie obliguje Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska do zawarcia takich umów (a jedynie daje mu taką możliwość), wnoszę o zobowiązanie się przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie do zawarcia wskazanych w art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody umów z właścicielami nieruchomości, w stosunku, do których wprowadzone zostaną ograniczenia.

Nie sposób również pominąć kosztów, jakie działania ochronne wyrządzają w sferze gospodarczej i tym samym społecznej dla całej Gminy Mrągowo i jej mieszkańców. Na terenie Gminy Mrągowo panuje duże bezrobocie, brak jest inwestycji i infrastruktury potrzebnej do tworzenia miejsc pracy, w tym brak jest zakładów przemysłowych, a gleby o niskiej przydatności rolniczej nie pozwalają na uzyskanie z nich dochodów pozwalających na utrzymanie swoich rodzin przez mieszkańców Gminy, a tym bardziej na jakikolwiek rozwój. W takiej sytuacji możliwość zapewnienia sobie środków do życia mieszkańcy mogą uzyskać jedynie z działalności turystycznej i rekreacyjnej, ta zaś skutek realizacji postanowień wynikających z projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo zostanie unicestwiona, nie wspominając już o możliwości jej rozwoju. Dodać należy przy tym, że ignorowanie skutków społecznych takiego stanu rzeczy i zaniechanie wszechstronnych badań pozwalających zweryfikować celowość ograniczeń postulowanych w planie zadań ochronnych, jak i zaniechanie wszechstronnych konsultacji społecznych w powyższym zakresie nie tylko nie przysłuży się ochronie przyrody, lecz wprost przeciwnie spowoduje negatywne nastawienie mieszkańców Gminy Mrągowo do kwestii ochrony przyrody.

Zauważyć należy ponadto, iż projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych wprowadza ograniczenia w prowadzeniu działalności rolnej i gospodarczej (por. pkt. 11, 12, 16, 17 str. 17). Tymczasem zgodnie z regulacją art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody „Na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urzędzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000”. Jak wynika z powyższego przepisu, warunkiem wprowadzenia ograniczenia działalności gospodarczej, jak również działalności rolnej, a tak jest jak do tej pory prowadzona na nieruchomościach znajdujących się w obrębie obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo, jest znaczące negatywne oddziaływanie na cele ochrony tego obszaru. Tymczasem żadna analiza przyrodnicza nie wskazuje, iż zachodzą podstawy do wprowadzenia ograniczenia jakiegokolwiek działalności na przedmiotowych nieruchomościach ze względu na jej znaczące negatywne oddziaływanie na cele ochrony obszaru. Jakkolwiek obowiązuje zasada przezorności w ochronie środowiska, to jednak zauważyć należy, iż aby ta zasada została zrealizowana z poszanowaniem konstytucyjnych wartości, w szczególności prawa własności, muszą istnieć podstawy do wprowadzenia ograniczeń, w szczególności powinno to mieć miejsce w oparciu o rzetelną analizę przyrodniczą sporządzoną przez niezależnych ekspertów.

Uwagi nie uwzględniono. Ponieważ siedliska przyrodnicze wymagają przeprowadzenia inwentaryzacji, określenia stanu ochrony, a dopiero na tej podstawie zaplanowania działań ochronnych, w dokumentacji planu wskazano, że koszty poszczególnych działań zostaną określone po przeprowadzeniu inwentaryzacji przyrodniczej, określeniu zakresu działań i sposobu ich wykonania. Niemożliwe jest określenie kosztów działań ochronnych, które nie są znane. Inwentaryzacja i ocena stanu ochrony np. siedliska 7230 może wskazać, hipotetycznie, na właściwy stan ochrony a co za tym idzie możliwość ochrony biernej (bezkosztowo). Jednakże może wskazać na zły stan siedliska oraz konieczność podjęcia działań dotyczących poprawy stosunków wodnych (mała retencja / piętrzenia – nieznaną liczbą urzędzeń wodnych) oraz .poprawy

struktury siedliska (odkrzaczenia – nieznaną powierzchnią). <możliwe do oszacowania koszty zostały podane w dokumentacji planu.

Dyskutując o kosztach planowanych działań należy zwrócić uwagę na fakt, że właściciel rozlewiska Zawady w 2001 roku uzyskał dofinansowanie z Fundacji Ekofundusz na ochronę żółwia błotnego w ramach projektu nr 224/IV/01 „Rekonstrukcja systemu naturalnej retencji w otoczeniu użytku ekologicznego Zawada w celu odbudowy siedliska żółwia błotnego”. W ramach ww. projektu wykonano renaturalizację zarastających oczek wodnych oraz progi piętrzące, których zadaniem miała być poprawa miejsc bytowania żółwia błotnego na terenie użytku oraz terenów przyległych. Tymczasem plany inwestycyjne terenu wokół użytku zakładają ich zagospodarowanie poprzez realizację nowej zabudowy (m.in. wokół zbiorników wodnych powstałych w ramach ww. projektu), wytyczenie terenów rekreacyjnych, powstanie obiektów małej architektury wokół ciągów pieszych (m.in. przy samym łęgowsku żółwia błotnego). Jedno z rozlewisk zostało przeznaczone na staw do doczyszczania ścieków. Realizacja powyższych planów stanowiłaby zaprzeczenie wcześniej zrealizowanych działań, a nawet mogłaby doprowadzić do zniszczenia lokalnej populacji żółwia błotnego. Kogo w tym przypadku należałoby obciążyć kosztami?

Umowy, o których mowa w art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, są umowami zawieranymi w trybie indywidualnym. Również w tym wypadku, gdyby miały być zawierane, nie ma możliwości wskazania *a priori* ich wysokości.

11. *Błędna identyfikacja budowy drogi ekspresowej nr 16 jako potencjalnego zagrożenia dla przedmiotów ochrony.*

W projekcie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych bezzasadnie stwierdzono, że budowa drogi ekspresowej nr 16 rzekomo może potencjalnie stać się głównym zagrożeniem dla omawianego obszaru (por. Załącznik nr 3 pkt. 7 projektu zarządzenia, tak również w pkt A l.l. str. 59 dokumentacji projektu planu). Tymczasem przebieg trasy nie przecina stwierdzonych i potencjalnych stanowisk żółwia, a z projektu planu zadań ochronnych nie wynika, o jakie zagrożenie chodzi i jakie są konkretne przyczyny takiego rzekomego zagrożenia. Powyższe wątpliwości są tym bardziej istotne, że jak wskazywano zapisy projektu planu zadań ochronnych stały się podstawą i pretekstem do sformułowania zupełnie nowej koncepcji przebiegu drogi 16 na odcinku Mrągowo – Orzysz przez Poręby w kierunku Muntowa i dalej na wschód powyżej Uźranek w kierunku jeziora Tałty i Tałtowiska. Jak zaś wynika z przedłożonej RDOŚ przez Gminę Mrągowo opinii dr Jerzego Kruszelnickiego nie tylko nie poprawiałoby to stanu ochrony przyrody (w tym przedmiotów ochrony objętych obszarem Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo) ale powodowałoby dodatkowe zagrożenia w tym zakresie, nadto zaś skutkowałoby znaczącym zwiększeniem się kosztów inwestycyjnych, w tym kosztów ochrony przyrody, jak i spotkałoby się ze sprzeciwem mieszkańców Gminy Mrągowo.

Uwagi nie uwzględniono. W opinii tutejszego organu budowa drogi ekspresowej po nowym śladzie może stanowić potencjalne zagrożenie dla żółwia błotnego ze względu na fragmentację siedlisk tego (i innych) gatunków. Dotychczas analizowanych było co najmniej kilkanaście wariantów przebiegu nowego śladu drogi nr 16. Ocena ich oddziaływania prowadzona była przez ekspertów, działających na zlecenie inwestora, w formie studiów wykonalności i raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowiska i uwzględniała tak aspekty przyrodnicze, jak i społeczne, gospodarcze i ekonomiczne. Na ich potrzeby również wykonywane były inwentaryzacje środowiskowe. Ewentualne decyzje o zmianie przebiegu trasy nie wynikały z zapisów projektu PZO.

12. *W nawiązaniu do powyższych uwag, wskazujemy, iż w toku prac nad projektem planu zadań ochronnych przedłożone w szczególności następujące dokumenty:*

- a. *Opinię Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej Gminy Mrągowo;*
- b. *Uzgodnienia środowiskowe do mpzp Zawady;*
- c. *Dokumentację w sprawie nie powiadomienia Rady Gminy Mrągowo o objęciu Naturą 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH 280055;*
- d. *Opinię dr Jerzego Kruszelnickiego;*
- e. *Wniosek właścicieli działek objętych Naturą 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 - Gospodarstwa Rolnego i Leśnego Zawada Andrzej Bonarski, Barbara Kabala-Bonarska Zawada, gmina Mrągowo;*
- f. *Stanowisko Rady Gminy Mrągowo podjęte na V Sesji w dniu 13 kwietnia 2011 r.;*
- g. *Uchwałę Nr 8/43/2011 Zarządu Powiatu Mrągowskiego z dnia 04.01.2011 r. w sprawie odmowy wariantu północnego drogi krajowej nr 16;*

- h. Dokumentację w sprawie budowy drogi krajowej nr 16;
- i. Pismo Nadleśnictwa Giżycko z dnia 23.03.2011 r. Zn. spr. ZG 7300-6/2011 w sprawie przebiegu drogi krajowej nr 16; Opinia GDDKiA Olsztyn w sprawie;
- j. Projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo- Postanowienie z dnia 28.01.2013r. Znak GDDKiA-O/P-P-5-bs-439-2/l 3;
- k. Artykuł Z. Bogdaszewskiej, 2008, European pond turtle *Emys orbicularis* (linnaeus, 1758) - occurrence in North-Eastern Poland (Warmińsko-Mazurski Province). *Acta Biol. Univ. Daugavp.*, 8(1): 57-62.

Dokumenty te winny zostać uwzględnione przy sporządzaniu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055.

Wyjaśnienie. Wskazane dokumenty zostały przeanalizowane na potrzeby opracowania ostatecznej wersji planu zadań ochronnych, jednakże ich analiza nie musi oznaczać akceptacji.

13. Fundacja / Gmina wnosi w związku z powyższym o ponowne wnikliwe przeanalizowanie powyższych uwag, przeprowadzenie procedury sporządzania planu z poszanowaniem wszystkich obowiązujących w tej mierze przepisów prawa, w tym usunięcie wszystkich wskazanych wyżej błędów i wad prawnych, a przede wszystkim wnosi, aby Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie poddał projekt planu zadań ochronnych wszechstronnej konsultacji społecznej, jak i naukowej, w tym, aby zlecił przeprowadzenie rzetelnych i wszechstronnych badań obejmujących w szczególności konkretną i precyzyjną identyfikację i inwentaryzację przedmiotów ochrony przez osoby nie zainteresowane bezpośrednio w ustanawianiu obszarów ochronnych jak również, aby wnikliwie przeanalizował problem kosztów działań ochronnych.

Wyjaśnienie. Projekt PZO został opracowany zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 w sprawie opracowania planu zadań ochronnych oraz wytycznymi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska „Opracowanie planu zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000”. Wymagane prawem konsultacje społeczne projektu dokumentu zostały zakończone. Wszelkie dalsze działania zmierzające do realizacji działań w tym inwentaryzacji przedmiotów ochrony będą prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi tut. Dyrekcji.

Projekt niniejszego zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.) został uzgodniony przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pismem znak: PN 0521.20.2015 z dnia 17 marca 2015 roku.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, w myśl art. 46 cyt. ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, obwieszczeniem znak: WOPN-OON.082.04.006.2015.AB z dnia 23 marca 2015 r. podał do publicznej wiadomości informację o przyjęciu dokumentu i możliwościach zapoznania się z jego treścią oraz uzasadnieniem zawierającym informacje o udziale społeczeństwa oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Z up. REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Olsztynie
Maria Mellin
Regionalny Konserwator Przyrody